

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om vissa personregister vid magistraterna samt till lagar om ändring av äktenskapslagen, lagen om registrerat partnerskap, lagen om gåvoutfästelser och 64 § lagen om förmyndarverksamhet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det skall stiftas en lag om vissa personregister vid magistraterna. I lagen föreslås bestämmelser om registret över äktenskapsförordsärenden och registret över gåvoärenden.

Behovet av att stifta en ny lag hänför sig delvis till de lagändringar som trädde i kraft den 1 mars 2003 och genom vilka bl.a. registreringen av anmälningar om äktenskapsförord och gåvor mellan närstående personer överfördes från tingsrätterna till magistraterna. De avtal och anmälningar som magistraterna registrerar införs för närvarande i register som förs av Rättsregistercentralen. I denna proposition föreslås att ansvaret för registerföringen och ansvaret för att registren fungerar tekniskt skall överföras från justitieministeriets förvaltningsområde till inrikesministeriets förvaltningsområde. Magistraterna blir registeransvariga i stället för Rättsregistercentralen. En myndighet som anges särskilt genom förordning av statsrådet skall ansvara för att registren fungerar tekniskt.

Bestämmelserna om registren och registreringsförfarandet samlas ur äktenskapslagen och lagen om gåvoutfästelser och tas in i den

föreslagna lagen om vissa personregister vid magistraterna. Bestämmelser om registreringsgrunderna och registreringens rättsverkningar skall däremot även i fortsättningen finnas i äktenskapslagen, lagen om gåvoutfästelser, lagen om återvinning av konkursbo och utökningslagen. I den nya lagen beaktas de krav på behandling av personuppgifter som ställs i grundlagen och personuppgiftslagen.

Det föreslås att äktenskapslagen och lagen om registrerat partnerskap ändras så att de gör det möjligt att som avgiftsbelagd service förrätta borgerlig vigsel och registrera partnerskap utanför tjänstetiden eller tjänstestället. Förrättning under tjänstetid och på tjänstestället skall fortfarande vara avgiftsfri och ingå i myndighetens tjänsteskyldigheter.

I lagen om förmyndarverksamhet föreslås en bestämmelse om utlämnande av uppgifter ur registret över förmynderskapsärenden via en teknisk anslutning.

Lagarna avses träda i kraft cirka tre månader efter det att de har godkänts och blivit stadfästa.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	4
1. Inledning.....	4
2. Nuläge	5
2.1. Registret över äktenskapsförordsärenden.....	5
2.1.1. Lagstiftning och praxis.....	5
Allmänt	5
Registrets användningsändamål	5
Uppgifternas offentlighet och utlämnande av uppgifter	6
Kungörelse av avvitringshandlingar	6
Förutsättningar för registrering av äktenskapsförord	7
2.1.2. Bedömning av nuläget	7
Bestämmelser om den registeransvarige för äktenskapsförordsärenden	7
Författningsnivå för registret över äktenskapsförordsärenden.....	7
Uppgifternas offentlighet och utlämnande av uppgifter	8
Kungörelse av avvitringshandlingar	8
Förutsättningar för registrering av äktenskapsförord	8
2.2. Registret över gåvoärenden	9
2.2.1. Lagstiftning och praxis.....	9
Allmänt	9
Registrets användningsändamål	9
Uppgifter som skall registreras	9
Uppgifternas offentlighet och utlämnande av uppgifter	9
Kungörelse av uppgifter.....	10
2.2.2. Bedömning av nuläget	10
2.3. Borgerlig vigsel och registrering av ett partnerskap.....	11
2.3.1. Lagstiftning och praxis.....	11
2.3.2. Lagstiftningen i Norden	11
Sverige	11
Norge.....	11
Danmark.....	12
2.3.3. Bedömning av nuläget	12
2.4. Lagen om förmyndarverksamhet.....	12
2.4.1. Lagstiftning och praxis.....	12
2.4.2. Bedömning av nuläget	12
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	13
3.1. Lagen om vissa personregister vid magistraterna	13
3.2. Förutsättningar för registrering av äktenskapsförord.....	13
3.3. Borgerlig vigsel och registrering av ett partnerskap	14
3.4. Lagen om förmyndarverksamhet.....	14
4. Propositionens verkningar	14

4.1.	Verkningar i fråga om personal	14
4.2.	Ekonomiska verkningar	15
4.3.	Verkningar för medborgarna	15
4.4.	Verkningar i fråga om den regionala utvecklingen	15
5.	Beredningen av propositionen	15
DETALJMOTIVERING.....		17
1.	Lagförslag.....	17
1.1.	Lagen om vissa personregister vid magistraterna	17
1.2.	Äktenskapslagen	22
1.3.	Lagen om registrerat partnerskap	23
1.4.	Lagen om gåvoutfästelser.....	23
1.5.	Lagen om förmyndarverksamhet.....	23
2.	Närmare bestämmelser och föreskrifter.....	23
3.	Ikraftträdande.....	24
4.	Lagstiftningsordning	24
LAGFÖRSLAGEN.....		26
	om vissa personregister vid magistraterna	26
	om ändring av äktenskapslagen	30
	om ändring av lagen om registrerat partnerskap.....	32
	om ändring av lagen om gåvoutfästelser	33
	om ändring av 64 § i lagen om förmyndarverksamhet	34
BILAGA.....		35
PARALLELLTEXTER.....		35
	om ändring av äktenskapslagen	35
	om ändring av lagen om gåvoutfästelser	38
	om ändring av 64 § i lagen om förmyndarverksamhet	40
FÖRORDNINGSUTKAST		41
	om vissa personregister vid magistraterna	41
	om ändring av äktenskapsförordningen.....	42
	om ändring av 6 § i förordningen om registrerat partnerskap	43

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

I enlighet med de allmänna riktlinjerna för utveckling av domstolsväsendet överfördes vissa uppgifter från tingsrätterna till magistraterna den 1 mars 2003. Till uppgifterna hörde bl.a. registreringar av äktenskapsförord, yrkanden om utslutande av giftorätt, anmälningar om gåvor mellan närstående personer, avvittringshandlingar och avtal om den lag som skall tillämpas på makars förmögenhetsförhållanden. Ändringen syftade till en ändamålsenligare arbetsfördelning mellan rättsförvaltningen och registerförvaltningen med hänsyn till rättsskydd och kundorientering. I detta sammanhang ändrades inte bestämmelserna om registerföring.

I denna proposition föreslås att bestämmelserna om registren över äktenskapsförordsärenden och gåvoärenden i äktenskapslagen (234/1929) och lagen om gåvoutfästelser (625/1947) skall samlas i en ny lag om vissa personregister vid magistraterna, nedan registerlagen. Genom den separata registerlagen avskiljs bestämmelserna om registren och registreringsförfarandet från de egentliga materiellrättsliga bestämmelserna. Till registerlagen kan senare fogas bestämmelser om andra personregister vid magistraterna, t.ex. bestämmelser om ett testamentsregister.

I denna proposition föreslås att ansvaret för registerföringen och ansvaret för att registren fungerar tekniskt skall överföras från justitieministeriets förvaltningsområde till inrikesministeriets förvaltningsområde. I stället för Rättsregistercentralen skall magistraterna tillsammans vara registeransvariga för registret över äktenskapsförordsärenden och registret över gåvoärenden. Enligt gällande bestämmelser ansvarar magistraterna redan nu för informationsinnehållet i registren. Det föreslås att ansvaret för att registren fungerar tekniskt skall överföras från Rättsregistercentralen till en myndighet som skall anges genom förordning av statsrådet med stöd av den nya registerlagen. Dessutom förutsätter

bestämmelserna om personuppgifter i grundlagen att de nuvarande bestämmelserna preciseras, vilket har beaktats i propositionen.

Det föreslås också att äktenskapslagen och lagen om registrerat partnerskap (950/2001) skall ändras så att en prestationsavgift skall kunna tas ut för borgerlig vigsel och registrering av partnerskap i sådana fall då dessa förättas utanför den tjänstetid som iakttas vid statliga ämbetsverk eller utanför tjänstestället. Syftet med ändringen är att möjliggöra smidigare vigsel-service än för närvarande. Enligt förslaget skall hos kunderna tas ut en avgift och kostnadsersättning som skall regleras i lag. Till vigselförrättaren och den som registrerar ett partnerskap skall på motsvarande sätt betalas arvode och kostnadsersättning, vilket inte förutsätter att lagstiftningen ändras.

Det föreslås att lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) skall ändras så att Befolkningsregistercentralen, som tillsammans med magistraterna ansvarar för registerföringen av förmynderskapsärenden, skall kunna besluta om utlämnande av uppgifter via en tekniska anslutning.

Denna proposition baserar sig på betänkandet av den arbetsgrupp som justitieministeriet tillsatte den 13 februari för att utreda arbetsfördelningen mellan Rättsregistercentralen och Befolkningsregistercentralen vid förande av register, "Vissa personregister vid magistraterna och utvecklande av möjligheterna till borgerlig vigsel" (Arbetsgruppsbetänkande 2003:10).

Arbetsgruppen föreslog också att bestämmelser om ett nytt testamentsregister skall tas in i den nya lagen om vissa av magistraternas register. I utlåtandena om betänkandet understöddes i princip inrättandet av registret, men det framfördes avvikande åsikter om sättet för genomförandet och tidpunkten. Avsikten är därför att den fortsatta beredningen av ärendet skall skötas i samband med totalrevisionen av ärvdabalken.

2. Nuläge

2.1. Registret över äktenskapsförordsärenden

2.1.1. Lagstiftning och praxis

Allmänt

I registret över äktenskapsförordsärenden införs uppgifter om anmälningar enligt 35 § i äktenskapslagen om att giftorätten har uteslutits, äktenskapsförord som registrerats enligt 43 §, avvittringshandlingar som registrerats enligt 104 § samt med stöd av 135 § 2 och 3 mom. registrerade äktenskapsförord och avtal om den lag som skall tillämpas på makars förmögenhetsförhållanden. Magistraterna ansvarar för registreringen av avtalen och anmälningarna. Enligt 105 § i äktenskapslagen skall magistraterna tillställa Rättsregistercentralen en anmälan om de handlingar som magistraterna registrerat med stöd av äktenskapslagen. I enlighet med 105 a § registrerar Rättsregistercentralen uppgifterna i registret över äktenskapsförordsärenden.

Registret inrättades 1979 och det förs med hjälp av automatisk databehandling. Innan registret inrättades intogs äktenskapsförord och övriga avtal och anmälningar som avses här i domstolens protokoll. Justitieministeriet skulle sammanställa en årlig förteckning över anmälningar för kungörelse i den officiella tidningen. Det ADB-baserade registret över äktenskapsförordsärenden blev till när den officiella tidningen började tillställas uppgifter via datakommunikationsförbindelser. För detta förutsattes att de uppgifter som skulle kungöras infördes i ADB-systemet. De första bestämmelserna om registret över äktenskapsförordsärenden utfärdades genom äktenskapsförordningen (820/1987), som trädde i kraft i den 1 maj 1988. I förordningen intogs då bestämmelser om registrets registeransvarige och de uppgifter som skulle införas i registret och om utlämnande av uppgifter.

För närvarande ansvarar Rättsregistercentralen för att registret fungerar överlag och för att registeruppgifterna är enhetliga. Rättsregistercentralen köper tjänster för förande och användning av register av en utomstående tjänsteleverantör. Uppgifterna överförs till

registren i maskinläsbar form från magistraternas dokumenthanteringssystem. I praktiken sker registreringen i dagens läge så att magistraterna för in uppgifterna om de avtal och anmälningar som lämnats in till dem i sitt diariesystem, från vilket uppgifterna förmedlas elektroniskt till Rättsregistercentralens register genom dagliga satsvisa körningar.

I registret över äktenskapsförordsärenden för magistraterna årligen in ca 7 000 anmälningar och avtal enligt äktenskapslagen. År 2003 gjordes sammanlagt 7 271 registreringar. Merparten av de ärenden som registreras är äktenskapsförord.

Registrets användningsändamål

Det ursprungliga syftet med att avtal och anmälningar togs in i protokollet och kungjordes var att offentliggöra uppgifterna. Syftet med registret över äktenskapsförordsärenden beskrivs för närvarande i 105 a § 1 mom. i äktenskapslagen, där det sägs att avsikten med registerföringen är att göra uppgifterna offentliga. Ur registret kan fås uppgifter t.ex. om att det finns ett äktenskapsförord. Enligt en uttrycklig bestämmelse i lagen har var och en rätt att få ett intyg över uppgifterna i registret.

Att en uppgift antecknas i registret över äktenskapsförordsärenden har också rättsskapande verkningar. I 44 § 1 mom. i äktenskapslagen sägs att ett äktenskapsförord träder i kraft när det har registrerats. Registrering är således en ovillkorlig förutsättning för ett giltigt äktenskapsförord. Registreringsförfarandet säkerställer dessutom att ett äktenskapsförord inte kan återkallas av den ena parten. Enligt 35 § i äktenskapslagen utesluts båda makarnas giftorätt genom att en anmälan om uteslutande av giftorätt lämnas in till magistraten inom ett år efter konkursens början. Syftet med registrering av avvittringshandlingar är att skydda den ena avtalsparten mot den andra avtalspartens borgenärer i händelse av konkurs eller utmätning. Den tidsfrist enligt 9 § i lagen om återvinning av konkursbo (758/1991) och 3 kap. 87 § i utsökninglagen (37/1895) efter vilken en avvittring inte längre kan förordnas återgå vid konkurs börjar löpa när avvittringshandling-

en har lämnats in för registrering.

Skriftliga avtal om den lag som skall tillämpas på makars förmögenhetsförhållanden liksom äktenskapsförord som makarna ingått innan de båda var bosatta eller hade hemvist i Finland gäller mellan parterna också utan en registrering. Så som föreskrivs i 135 § i äktenskapslagen syftar registreringen till att skydda den maken eller maken mot den andra makens eller makans borgenärer. Ett avtal som påverkar en borgenärs möjligheter att få en betalning för sina fordringar är utan verkan för borgenärerna, om avtalet inte har offentliggjorts genom registrering.

Uppgifternas offentlighet och utlämnande av uppgifter

Enligt 105 a § 1 mom. i äktenskapslagen skall Rättsregistercentralen lämna var och en som begär uppgifter ett registerutdrag. Enligt 105 a § 2 mom. får Rättsregistercentralen lämna ut uppgifter ur registret över äktenskapsförordsärenden också via en teknisk anslutning. Tillstånd kan beviljas en statlig eller kommunal myndighet, en sammanslutning eller en näringsidkare som i sin verksamhet kontinuerligt behöver uppgifter för godtagbara ändamål. Rättsregistercentralen har ingått avtal om utlämnande av uppgifter med bl.a. banker och advokatbyråer. År 2003 hade ca 300 utanför justitieförvaltningen beviljats användarnamn.

Av registret över äktenskapsförordsärenden framgår inte det egentliga innehållet i äktenskapsförorden eller avvittringshandlingarna. Utifrån registeruppgifterna kan för äktenskapsförord konstateras bara vem som avstår från giftorätt och om avståendet är fullständigt uteslutande eller partiellt. I händelse av ändrade äktenskapsförord framgår av registret dessutom om det är fråga om fullständigt eller partiellt återställande av giftorätten. När det är fråga om fullständigt avstående från giftorätten framgår innehållet i äktenskapsförordet således direkt av registret, men i övriga fall framgår det detaljerade innehållet bara av äktenskapsförordet. Uppgifterna i ett äktenskapsförord är tillgängliga för de berörda parterna, förutsatt att åtminstone den ena parten har handlingen i behåll. Om den ursprungliga handlingen är försvunnen eller om

den inte annars fås av den berörda parten, skall kunden kontakta den magistrat eller tingsrätt som registrerat förordet och som ansvarar för utlämnandet av uppgifterna.

I äktenskapslagen finns inte några bestämmelser om utlämnande av uppgifter ur handlingar i anslutning till registrering.

Kungörelse av avvittringshandlingar

I samband med att äktenskapslagen ändrades genom lag 929/2002 överfördes bestämmelsen om kungörelse av avvittringshandlingar från 105 § i äktenskapslagen till 14 § (147/2003) i äktenskapsförordningen, där det sägs att Rättsregistercentralen utan dröjsmål skall se till att en kungörelse som gäller en avvittringshandling publiceras i den officiella tidningen. Rättsregistercentralen offentliggör kungörelser en gång i kvartalet. I fråga om avvittringshandlingar offentliggörs makarnas namn och hemkommuner i kungörelsen. Av kungörelsen framgår dessutom dagen för upprättande av avvittringshandlingen, dagen för registrering samt namnet på den magistrat som registrerat avvittringshandlingen.

Förfarandena för kungörelse av avtal och anmälningar enligt äktenskapslagen reviderades genom en lag som trädde i kraft den 1 juli 1994 (391/1994, RP 290/1993 rd). I detta sammanhang ströks i äktenskapslagen bestämmelserna om kungörelse av äktenskapsförord och anmälan om uteslutande av giftorätt samt boskillnadsdomar enligt lagen angående införande av äktenskapslagen (235/1929) och anmälningar enligt 16 § i lagen angående vissa familjerättsliga förhållanden av internationell natur (379/1929).

I propositionen gällande lagen ansåg regeringen att kungörelse var onödig i fråga om de nämnda grupperna av ärenden, eftersom borgenärerna skriftligen, per telefon eller via en teknisk anslutning får ta del av sådana uppgifter i registret över äktenskapsförordsärenden som de behöver för att bevaka sina rättigheter. Även om det ansågs vara något enklare för enskilda medborgare att följa kungörelserna i den officiella tidningen än att kontrollera dem i registren, talade ekonomiska orsaker för att kungörelsen skulle frångås. Det ansågs därför inte längre motiverat att upprätthålla ett dubbelt system. Behovet av

att kungöra avvitringshandlingar motiverades däremot med att ett synnerligen litet antal avvitringshandlingar registreras i förhållande till hur många äktenskap som upplöses årligen till följd av äktenskapsskillnad eller makens eller makans död. I regeringspropositionen konstaterades att år 1991 registrerades 142 avvitringshandlingar. Det bedömdes att antalet registrerade avvitringshandlingar tydde på en uttrycklig önskan att skydda gåvor i anslutning till avvitrning mot återvinning. Därför fick bestämmelserna om kungörelse av avvitringshandlingar fortsätta att gälla.

Förutsättningar för registrering av äktenskapsförord

Enligt 43 § 2 mom. i äktenskapslagen skall magistraten registrera ett äktenskapsförord som getts in till den, om inte något annat följer av 44 § 2 mom. Enligt det sistnämnda lagrummet träder ett äktenskapsförord inte i kraft om det har getts in till magistraten efter det att äktenskapet blivit upplöst eller ett ärende som gäller äktenskapsskillnad har blivit anhängigt.

2.1.2. *Bedömning av nuläget*

Bestämmelser om den registeransvarige för äktenskapsförordsärenden

Bestämmelserna om registerföring av äktenskapsförordsärenden kan inte längre anses bilda en följdriktig helhet. Exempelvis bestämmelserna om den registeransvarige lämnar rum för tolkning i fråga om vilken myndighet som är den egentliga registeransvarige och hur de uppgifter och det ansvar som föreskrivs för den registeransvarige i personuppgiftslagen (523/1999) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan offentlighetslagen, fördelas mellan magistraterna och Rättsregistercentralen. Enligt 43 § 2 mom. i äktenskapslagen skall magistraten registrera ett äktenskapsförord som getts in till den och enligt 105 § skall magistraten tillställa Rättsregistercentralen en anmälan om de handlingar som magistraten registrerat. I 105 a § föreskrivs däremot att Rättsregistercentralen för

ett register över äktenskapsförordsärenden. Även om det enligt 3 § 4 punkten i personuppgiftslagen också kan finnas flera registeransvariga behövs det noggranna bestämmelser åtminstone när det gäller myndigheternas lagbaserade personregister, registeransvariga och deras uppgifter.

Det kan också anses vara problematiskt att enligt nuvarande lagstiftning är Rättsregistercentralen den registeransvarige, trots att den inte ansvarar för mottagandet av anmälningar och avtal eller för avgörandet av ärenden som gäller registreringen.

Författningsnivå för registret över äktenskapsförordsärenden

I 10 § i grundlagen sägs att vars och ens privatliv är tryggt och att bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Frågor som det med tanke på bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna är viktigt att reglera är enligt grundlagsutskottet åtminstone ändamålet med registreringen av uppgifterna, innehållet i de personuppgifter som registreras, vilket ändamål dessa uppgifter får användas till, hur de får utlämnas, hur länge uppgifterna skall förvaras i personregistren samt den registrerades rättsskydd liksom att regleringen av dessa omständigheter är omfattande och detaljerad på lagnivå (GrUU 14/1998 rd). Registret över äktenskapsförordsärenden är ett personregister som avses i personuppgiftslagen. Bestämmelser om de personuppgifter som skall införas i registret över äktenskapsförordsärenden finns för närvarande i 15 § i äktenskapsförordningen, där det sägs att i registret införs bl.a. makarnas namn, personbeteckningar och hemorter samt dag för ingående av äktenskap eller registrerat partnerskap. Eftersom de uppgifter som skall införas i registret föreskrivs genom förordning kan den nuvarande situationen inte anses vara förenlig med grundlagen.

Dessutom gäller att regleringen av användningsändamålet för registret över äktenskapsförordsärenden inte längre motsvarar de krav som ställs i dagens läge. I 6 § i personuppgiftslagen sägs att behandlingen av personuppgifter skall vara sakligt motiverad och ändamålet med behandlingen skall preciseras

så att det framgår för vilka av den registeransvariges funktioner personuppgifter behandlas. Under årens lopp har användningsändamålet för registret över äktenskapsförordsärenden förändrats. Registret inrättades i syfte att förmedla uppgifter till den officiella tidningen, men senare har registret självt blivit en kanal för informationstjänst. Registreringen av uppgifter har dessutom rättsliga följder, vilket också bör framgå av lagen.

Uppgifternas offentlighet och utlämnande av uppgifter

Enligt 105 a § 1 mom. i äktenskapslagen är avsikten med registerföringen av äktenskapsförordsärenden att göra uppgifterna offentliga. Var och en har rätt att få intyg över uppgifterna i registret. Efter reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna och stiftandet av offentlighetslagen och personuppgiftslagen har det inte dragits upp några gränser mellan offentligheten och integritetsskyddet i fråga om registeruppgifterna och registreringshandlingarna, utan de gällande bestämmelserna baserar sig på principerna enligt den ändring av äktenskapslagen som trädde i kraft 1988.

Uppgifterna i registret är av offentlig natur och det bör inte anses vara problematiskt att lämna ut dem. De avtal och övriga handlingar som är föremål för registrering kan däremot innehålla sådana detaljerade och heltäckande uppgifter om parternas ekonomiska ställning eller omständigheter som hör till privatlivet vilka är sekretessbelagda på de grunder som anges i 24 § i offentlighetslagen. Enligt gällande bestämmelser kan även dessa uppgifter tolkas som offentliga och tillgängliga för var och en. Den nuvarande situationen kan därmed inte anses vara tillfredsställande med tanke på integritetsskyddet.

Kungörelse av avvittringshandlingar

Syftet med kungörelse är att trygga borgenärernas intressen genom att uppgifter om avvittringshandlingar offentliggörs i den officiella tidningen. Vid bedömning av nödvändigheten av kungörelse av avvittringshandlingar bör hänsyn tas till om övriga for-

mer för utlämnande av information garanterar borgenärerna tillräcklig rätt att få information. Det ligger i borgenärernas intresse att få uppgifter om registrerade avvittringar med så enkla metoder och så tidsenligt som möjligt. Informationsförmedling som baserar sig på datasystem har utvecklats starkt de senaste åren. För närvarande sköts informationstjänsten på ett enkelt tekniskt sätt via ett webbläsarbaserat användargränssnitt. Antalet giltiga förfrågningsrätter rör sig för närvarande kring 300.

De instanser för vilkas verksamhet rättshandlingar i anslutning till förmögenhetsförhållanden mellan makar är av intresse kan antas vara de som mest aktivt följer uppgifterna om avvittringar. Trots att vissa som behöver uppgifterna eventuellt kan ta del av dem lättare via den officiella tidningen, kan det anses att i dagens läge är kungörelse en oändamålsenligt tung och dyr metod för att offentliggöra avvittringsuppgifter. Det kan antas att borgenärernas rätt att få information tryggas tillräckligt genom att borgenärerna får rätt att använda registret över äktenskapsförordsärenden. Dessutom kan informationstjänst även i fortsättningen tillhandahållas per telefon och med utdrag ur registret. Avskaffandet av kungörelse av avvittringshandlingar har inte heller några rättsliga följder, eftersom tidsfristen för förordnande om att avvittringen skall återgå börjar löpa redan när avvittringshandlingen har lämnats in till magistraten för registrering.

Förutsättningar för registrering av äktenskapsförord

För registrering av äktenskapsförord förutsätts att makarnas äktenskap inte har blivit upplöst och att äktenskapsskillnad inte är anhängig. Magistraterna får automatiskt information från befolkningsdatasystemet om upplösning av äktenskap när de antecknar ärendet i sitt diariesystem. Någon motsvarande information om anhängiga äktenskaps-skillnadsärenden kan däremot inte fås ur befolkningsdatasystemet eller något annat register. I RP 79/2002 (s. 12) konstateras att åtminstone i situationer där magistraterna misstänker att en äktenskapsskillnad är anhängig bör de hos domstolen kontrollera om

ett mål gällande äktenskapsskillnad är anhängigt. I praktiken är det dock onödigt att kontrollera detta hos tingsrätten, eftersom det är mycket osannolikt att äktenskapsförord registreras när äktenskapsskillnad är anhängig. Dessutom kan det vara svårt för magistraten att få information om en anhängig äktenskapsskillnad i synnerhet i sådana fall med utländska kopplingar där äktenskapsskillnad kan anhängiggöras i utlandet. Enligt den gällande regleringen skall magistraterna klarlägga sådana omständigheter som i praktiken inte behöver utredas och som det till alla delar inte ens går att utreda.

2.2. Registret över gåvoärenden

2.2.1. Lagstiftning och praxis

Allmänt

I enlighet med 6 § i lagen om gåvoutfästelser tar magistraterna emot anmälningar om gåvor av lös egendom mellan närstående personer. Enligt 45 § i äktenskapslagen gäller likaså att gåvor av lös egendom mellan makar vilka inte angetts i ett äktenskapsförord skall anmälas hos magistraten. Enligt 6 § 2 mom. i lagen om gåvoutfästelser skall magistraten sända gåvoanmälningarna till Rättsregistercentralen, som för in de uppgifter som anges i lagen i registret över gåvoärenden. I registret över gåvoärenden registreras årligen ca 100 anmälningar om gåvor mellan närstående personer.

Registret över gåvoärenden inrättades 1992 samtidigt som gåvor mellan makar möjliggjordes i samband med reformen av lagstiftningen om återvinning.

I praktiken registreras gåvoanmälningar så att magistraterna för in uppgifter om inlämnade anmälningar i sitt diariesystem. Än så länge sänder magistraterna de uppgifter som skall införas i registret manuellt till Rättsregistercentralen, som för in uppgifterna i registret. I tekniskt hänseende är registret likadant som registret över äktenskapsförordsärenden.

Registrets användningsändamål

Avsikten med registerföringen av gåvo-

ärenden är enligt 6 a § 1 mom. i lagen om gåvoutfästelser att göra uppgifter om gåvor mellan närstående personer offentliga. Registreringen har också rättsliga följder, trots att gåvor av lös egendom inte i sig är forbundna rättshandlingar och trots att registrering inte är ett villkor för att gåvan skall vara giltig. Syftet med registreringen är att skydda gåvotagaren mot gåvogivarens borgenärer i händelse av konkurs eller utmätning. När anmälan har gjorts hos magistraten börjar den tidsfrist löpa som avses i 6 § i lagen om återvinning av konkursbo och i 3 kap. 87 § i utsokningslagen och efter vilken gåvan inte längre kan förordnas återgå vid exekution som gäller gåvogivarens egendom. I fråga om sådana egendomslag där det är svårt att påvisa överföringen av besittningen gäller dessutom att registrering i praktiken kan vara det enda förfarandet genom vilket gåvor mellan närstående personer kan anses fullgjorda så som avses i lagen om gåvoutfästelser.

Uppgifter som skall registreras

Enligt 6 § 2 mom. i lagen om gåvoutfästelser registrerar Rättsregistercentralen i registret över gåvoärenden de uppgifter som enligt 1 mom. skall anges särskilt samt uppgift om vilken dag anmälan togs emot och vilken magistrat det är fråga om. Av anmälan skall enligt 1 mom. framgå gåvogivaren och gåvotagaren samt föremålet och tidpunkten för gåvan. Närmare bestämmelser om de personuppgifter som skall införas i registret finns i 3 § i förordningen om registrering och kungörelse av gåvor (769/1991). Enligt paragrafen skall i registret införas gåvogivarens och gåvotagarens namn och personbeteckning, givarens hemort, föremålet för gåvan, tidpunkten för gåvan, tidpunkten för anmälan och de uppgifter om namnändringar som framgår av befolkningsdatasystemet.

Uppgifternas offentlighet och utlämnande av uppgifter

Eftersom uppgifterna i registret över gåvoärenden är offentliga enligt lagen om gåvoutfästelser, har var och en rätt att ta del av uppgifterna i registret utan att uppge vad informationen skall användas till. Rättsregister-

centralen lämnar ut uppgifter i form av registerutdrag, av vilka framgår alla uppgifter som antecknats i registret.

Med stöd av 6 a § 2 mom. i lagen om gåvoutfästelser har Rättsregistercentralen dessutom rätt att via en teknisk anslutning lämna ut uppgifter till motsvarande instanser och på motsvarande villkor som i fråga om registret över äktenskapsförordsärenden. I oktober 2003 fanns det sammanlagt 291 användarnamn.

Kungörelse av uppgifter

Registeruppgifternas offentlighet kompletteras av att med stöd av 6 § 3 mom. i lagen om gåvoutfästelser kungörs registrerade gåvor i den offentliga tidningen. Med stöd av ett bemyndigande i lagen har närmare bestämmelser om kungörelse utfärdats i 2 § i förordningen om registrering och kungörelse av gåvor. I paragrafen sägs att Rättsregistercentralen skall publicera en kungörelse om gåvoanmälningar i den officiella tidningen kvartalsvis. Av kungörelsen skall framgå gåvogivarens namn och hemort, gåvotagarens namn, föremålet för gåvan, tidpunkten för anmälan och namnet på den magistrat som har tagit emot anmälan.

I samband med reformen av förfarandet för kungörelse av domstolsanmälningar (RP 290/1993 rd) gick man in för en lösning enligt vilken anmälningar enligt 45 § i äktenskapslagen om gåvor mellan makar fortfarande skall kungöras i den officiella tidningen. Detta val motiverades med att med hänsyn till fordringsägarnas skydd är det motiverat att gåvor mellan makar offentliggörs på samma sätt som andra gåvor mellan närstående personer. Redan tidigare i regeringspropositionen gällande återvinningsförfarandet (RP 102/1990 rd) hade tillåtandet av gåvor mellan makar motiverats med att uppgiften om gåvan görs offentlig genom att den kungörs i den officiella tidningen. Syftet med kungörelsen var att med hjälp av den få en tillförlitlig utredning om innehållet i gåvan och tidpunkten för gåvan.

2.2.2. *Bedömning av nuläget*

I likhet med registret över äktenskapsför-

ordsärenden motsvarar inte bestämmelserna om den registeransvarige för registret över gåvoärenden längre de krav som förutsätts i fråga om personregister. Så som konstaterats i samband med registret över äktenskapsförordsärenden bör det anses vara problematiskt att Rättsregistercentralen enligt lag är den registeransvarige, trots att den inte ansvarar för avgörandet av ärenden som gäller registreringen.

Syftet med registret är att göra uppgifter om gåvor mellan närstående personer offentliga, vilket konstateras i 6 a § i lagen om gåvoutfästelser. Inlämnande av en anmälan för registrering har också rättsliga följder, eftersom tidsfristen för förordnande om att gåvan skall återgå börjar löpa när anmälan lämnas in. Syftet med registret är också att sätta dessa verkningar i kraft, vilket för närvarande inte framgår av lagen.

När det gäller offentligheten för uppgifterna i registret över gåvoärenden fungerar den gällande lagstiftningen bra och är ändamålsenlig. När det gäller handlingar i anslutning till registreringen kan de nuvarande bestämmelserna däremot i enskilda fall orsaka problem med tanke på integritetsskyddet. Handlingarna kan innehålla uppgifter som enligt offentlighetslagen är sekretessbelagda, och det kan inte anses vara förenligt med grundlagens anda att dessa uppgifter utan godtagbara skäl kan lämnas ut till andra än de berörda personerna.

Nödvändigheten av kungörelse bör granskas i förhållande till hur man genom detta sätt att göra uppgifterna offentliga kan främja tryggheten av borgenärernas intressen. Kungörelsens betydelse har avtagit de senaste åren, eftersom det finns rikligt med direkta användningsrättigheter till registret och eftersom registeruppgifterna med lätthet kan fås via ett webbläsarbaserat användargränssnitt. Dessutom kan registeruppgifter fås i form av utdrag och per telefon. För enskilda borgenärer eller medborgare kan det vara något lättare att följa registreringarna av gåvor i den officiella tidningen. Det kan dock inte anses vara motiverat att fortsätta med kungörelserna bara för dessa instanser, i synnerhet inte om man beaktar de kostnader som kungörelserna medför. Kungörelserna har inte någon betydelse för uppkomsten av direkta rättsliga

följder, eftersom tidsfristen för förordnande om att gåvan skall återgå börjar löpa redan när gåvoanmälan har lämnats in till magistraten för registrering. Dessutom kan nödvändigheten av kungörelse av gåvor av lös egendom jämföras med att det har ansetts att tryggheten av borgenärernas intressen inte förutsätter att gåvor av fast egendom kungörs.

2.3. Borgerlig vigsel och registrering av ett partnerskap

2.3.1. Lagstiftning och praxis

För närvarande finns det inte några författningar på lagnivå om huruvida vigslar skall vara avgiftsbelagda eller avgiftsfria. Enligt 16 § i äktenskapsförordningen tar statliga myndigheter inte ut någon avgift för hinderprövning och vigsel eller intyg i anslutning därtill. I 1 § i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) finns bestämmelser om de allmänna grunderna för när statliga myndigheters prestationer skall vara avgiftsbelagda och för storleken av de avgifter som tas ut för prestationerna samt om övriga grunder för avgifterna. I 2 § sägs att om det i någon annan lag eller med stöd av ett bemyndigande i någon annan lag utfärdas bestämmelser som avviker från lagen om grunderna för avgifter till staten, skall de tillämpas i stället.

I 14 § 1 mom. i äktenskapslagen sägs att vigsel till äktenskap förrättas i närvaro av släktingar eller andra vittnen, antingen genom kyrklig eller genom borgerlig vigsel. I 17 § 2 mom. sägs att skyldig att förrätta borgerlig vigsel är lagman och tingsdomare samt häradsskrivare. I 4 § 1 mom. i lagen om registrerat partnerskap sägs att ett partnerskap registreras av en myndighet som har rätt att förrätta borgerlig vigsel. Enligt 8 § i äktenskapsförordningen skall borgerlig vigsel förrättas i vigselförrättarens ämbetslokal. Vigsel kan även förrättas i hemmet eller på annan lämplig plats, om vigselförrättaren och de förlovade har kommit överens om det. Staten betalar inte några separata arvoden till vigselförrättarna eller registrerarna för förrättningar utanför tjänstetid.

Årligen ingås ca 25 000—26 000 äktenskap. Enligt uppgifterna för år 2002 förrättas ca 9

000 av dessa av borgerliga vigselförrättare, varav andelen häradsskrivare rör sig kring 95 procent. Den proportionella andelen borgerliga vigslar av alla vigslar ökade med ca 13 procentenheter från år 1996 till år 2002 (från 21 procent till 34 procent). År 2003 förrättades något under 10 700 borgerliga vigslar.

Det har beräknats att ca 100 partnerskap registreras per år. Från det att lagen trädde i kraft den 1 mars 2002 till utgången av 2002 hade 456 partnerskap registrerats. År 2003 var antalet 190.

Enligt en förfrågan av inrikesministeriet till magistraterna på hösten 2001 ägde 6 procent av de ca 7 800 vigslar som förrättades av häradsskrivare rum utanför tjänstetid. Enligt justitieministeriets förfrågan till tingsrätterna på våren 2002 var motsvarande andel för drygt 500 vigslar 17 procent.

2.3.2. Lagstiftningen i Norden

Sverige

I Sverige är tingsdomare borgerliga vigselförrättare på tjänstens vägnar. Tingsdomarna har skyldighet att viga under tjänstetid och på tjänstestället. Förordnade vigselförrättare är vigselförrättare som särskilt utsetts av länsstyrelserna och som samtycker till uppgiften. Länsstyrelsen anger vigselförrättarnas tjänstetid, och vigselförrättaren och paren kommer överens om vigseltiden inom dessa ramar. Vigselförrättaren och paren kan dock också komma överens om någon annan tid och plats. Förordnade vigselförrättare är vanligen före detta politiker eller andra personer som innehar eller innehaft samhällseliga uppdrag. Vigseln är alltid avgiftsfri för kunderna, men till vigselförrättaren betalas ett arvode för vigselförrättningen. Vigsellokalerna för förordnade vigselförrättare finns vanligen i kommunens festlokaler.

Norge

Borgerliga vigselförrättare i Norge är bl.a. notarius publicus och vigselförrättare som utnämns särskilt av ministeriet. Vissa statliga tjänstemän är notarius publicus. Enligt lagen om sättande i kraft av rättegångsordningen hör notarieförrättningar till tingsrätten, om

inte lagen eller kungen bestämmer något annat. På små orter svarar tingsdomarna för notarius publicus uppgifter och på större orter stadsfogdarna. I tre regioner sköts notarius publicus uppgifter av polismästare. Vigslar är alltid avgiftsfria för kunderna. Vigslarna förrättas vanligen i ämbetsverkens lokaliteter. Exempelvis vid Oslo exekutionsverk har veckoslutsvigslar ordnats så att verket på förhand har informerat om på vilka lördagar vigslar förrättas. Kunderna skall reservera tid enligt detta. Enligt statistiska uppgifter från år 1997 har 44 procent av de vigslar som förrättats vid verket infallit på en lördag. Vigslar förrättas på lördagar närmast på de största orterna, varvid en extra ersättning betalas till vigsselförrättaren. Det är ovanligt att vigslar förrättas någon annanstans än på tjänstestället, och de som skall vigas och vigsselförrättaren skall komma överens om detta.

Danmark

Vigsselförrättare i Danmark är enligt lag den myndighet som prövar hinder för äktenskap. I till exempel städerna Köpenhamn och Viborg sköts uppgiften av borgmästaren eller den person som förordnats av borgmästaren. Vigseltjänster tillhandahålls på samma sätt som i Sverige och Norge, dvs. vigsel kan förrättas även på lördagar i ämbetsverkets lokaliteter. Vigseln är avgiftsfri för kunderna.

2.3.3. *Bedömning av nuläget*

Antalet borgerliga vigslar har ökat betydligt de senaste åren. Det händer ofta att det önskas att vigseln eller registreringen av ett partnerskap skall förrättas även under veckoslut och någon annanstans än i magistratens eller tingsrätternas lokaliteter. Till denna del är efterfrågan större än vad magistraterna och tingsrätterna har kunnat svara på. Eftersom bara vissa magistrater har förrättat vigslar och registreringar under veckosluten har servicen inte fördelat sig jämnt i hela landet.

Att vigslar infaller under veckoslut eller söckenhelger är problematiskt, eftersom det förhåller sig så att om vigsselförrättaren får använda den fritid som gått åt till vigseln under annan tjänstetid blir följderna att övriga arbeten anhopas, eftersom ämbetsverket inte

har möjlighet att låta andra anställda utföra de arbeten som anhopas under denna tid. Av en förfrågan till magistraterna och tingsrätterna framgår att det också annars har betraktats som ett hinder för anordnandet av service att vigsselförrättaren går miste om sin fritid och inte får något arvode.

Det har också upplevts som ett problem att den vigsselförrättare som kommit överens om en vigsel inte har någon vikarie om han eller hon t.ex. på grund av sjukdom blir förhindrad att utföra uppdraget.

2.4. **Lagen om förmyndarverksamhet**

2.4.1. *Lagstiftning och praxis*

Enligt lagen om förmyndarverksamhet ansvarar den magistrat som är förmyndarmyndighet för utlämnande av uppgifter ur registret över förmynderskapsärenden. Var och en har rätt att få uppgifter om huruvida det har förordnats en intressebevakare för en viss person, vem intressebevakaren är, vilken uppgift intressebevakaren har samt om personens handlingsbehörighet har begränsats och på vilket sätt. Registret över förmynderskapsärenden är ett riksomfattande register. Magistraterna kan alltså lämna ut enskilda registeruppgifter om vem som helst oavsett dennes hemkommun. Oftast behövs uppgifter ur registret inom näringsverksamhet för att påvisa att en person råder över sig själv och sin egendom. En sådan utredning behövs t.ex. när trafikillstånd söks.

2.4.2. *Bedömning av nuläget*

För närvarande får många organisationer intressebevakningsuppgifter ur befolkningsdatasystemet via en teknisk anslutning. Eftersom de uppgifter som fås ur befolkningsdatasystemet trots allt är alltför begränsade med hänsyn till behovet, bör organisationerna också ha möjlighet att via en teknisk anslutning ta del av intressebevakningsuppgifterna i registret över förmynderskapsärenden. Till exempel Folkpensionsanstalten behöver intressebevakningsuppgifter när den skall klarlägga vilka personer som är behöriga att ta emot förmåner. Bankerna och försäkringsanstalterna behöver noggranna intressebevak-

ningsuppgifter för att sköta sina kunders räkningar, försäkringsersättningar och övriga ärenden. Uppgifter om personernas befogenheter och intressebevakning behövs dessutom inom indrivningsverksamheten. Inom justitieförvaltningen behövs uppgifter ur registret över förmynderskapsärenden för att klarlägga de berörda parternas rättshandlingsförmåga och intressebevakarna i olika situationer.

Magistraterna ansvarar för informationstjänsten i fråga om registret över förmynderskapsärenden genom att lämna ut utdrag ur registret. Informationstjänsten förbättras om det går att upprätta direkta förfrågningsrättigheter till registret. Då kan t.ex. en länsstyrelse som skall bevilja trafikillstånd själv kontrollera uppgifterna direkt i registret över förmynderskapsärenden och kunden behöver inte skaffa ett registerutdrag hos magistraten.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Lagen om vissa personregister vid magistraterna

I denna proposition föreslås i fråga om registret över äktenskapsförordsärenden och registret över gåvoärenden att den registeransvarige och registrens användningsändamål skall fastställas närmare än för närvarande samt att bestämmelserna om behandling av personuppgifter skall preciseras. Det föreslås att bestämmelserna om personuppgifter som skall registreras överförs från förordningar till lagnivå. För att målen skall nås föreslås att det stiftas en ny lag om vissa personregister vid magistraterna. I lagen beaktas de krav som ställs på personregister och behandling av personuppgifter. Magistraterna tillsammans skall vara registeransvariga enligt personuppgiftslagen. En annan myndighet som anges genom förordning av statsrådet skall i sin tur ansvara för att registren fungerar tekniskt.

Trots att offentliga uppgifter är ett centralt mål för registret över äktenskapsförordsärenden och registret över gåvoärenden, bör offentligheten granskas i förhållande till de övriga grundläggande fri- och rättigheterna enligt grundlagen. När det gäller registret över äktenskapsförordsärenden och registret över

gåvoärenden syftar propositionen till att trygga de registrerades integritetsskydd effektivare än för närvarande, dock så att offentligheten inte begränsas mer än nödvändigt.

Detta kommer att genomföras på olika sätt beroende på hurdana uppgifter det är fråga om. Uppgifterna i registren skall vara offentliga. Registren är således huvudsakliga kanaler för informationstjänst och vem som helst skall kunna ta reda på registeruppgifter om en viss person. Rätten att del av uppgifter i registreringshandlingar, såsom äktenskapsförord och avvittringshandlingar, skall däremot i princip bestämmas enligt offentlighetslagen. I sådana fall då handlingarna är sekretessbelagda enligt offentlighetslagen är det dock med hänsyn till registrens användningsändamål nödvändigt att föreskriva att av grundad anledning skall uppgifter få lämnas ut till den som behöver uppgifterna för att bevaka sina intressen och rättigheter eller fullgöra sina skyldigheter.

Det föreslås att avvittringshandlingar och gåvor inte längre skall kungöras i den officiella tidningen. Kungörelse behövs inte, eftersom de som behöver uppgifter kan få de önskade uppgifterna med hjälp av moderna kommunikationsförbindelser snabbt, enkelt och tidsenligt via ett webbläsarbaserat användargränssnitt eller genom att begära uppgifterna av den registeransvarige per telefon eller skriftligen.

Vid behov kan registerlagen också kompletteras med bestämmelser om andra register som förs vid magistraterna, t.ex. ett eventuellt testamentsregister.

3.2. Förutsättningar för registrering av äktenskapsförord

I denna proposition föreslås att det inte skall utgöra något hinder för registrering av ett äktenskapsförord att äktenskapet har blivit upplöst eller att ett ärende som gäller äktenskapsskillnad är anhängigt. Ändringen förtydligar registreringsförfarandet vid magistraterna, eftersom magistraterna inte behöver kontakta tingsrätterna för att få reda på om ett mål som gäller äktenskapsskillnad är anhängigt. Ändringen har ingen betydelse för kunderna, eftersom ett äktenskapsförord i en-

lighet med 44 § 2 mom. i äktenskapslagen fortfarande inte skall träda i kraft, om äktenskapet har blivit upplöst eller äktenskapskillnad är anhängig när ett äktenskapsförord har lämnats in till magistraten för registrering.

3.3. Borgerlig vigsel och registrering av ett partnerskap

Medborgarna skall även i fortsättningen ha rätt att få vigsel till äktenskap och registrering av partnerskap som avgiftsfri service. Av denna anledning kvarstår dessa fortfarande avgiftsfria om de förrättas under normal tjänstetid och på tjänstestället. När det gäller vigsel föreslås att bestämmelsen om detta skall överföras från äktenskapsförordningen till äktenskapslagen. En ny paragraf med motsvarande innehåll fogas till lagen om registrerat partnerskap.

Om vigsel eller registrering av ett partnerskap däremot förrättas utanför tjänstetid eller någon annanstans än på tjänstestället enligt överenskommelse mellan vigselförrättaren eller registreraren och de berörda parterna, skall en avgift samt eventuella kostnadsersättningar kunna tas ut för servicen.

Förslaget gör det möjligt att utvidga servicen så att den bättre svarar mot kundernas förväntningar. Genom samarbete mellan magistraterna och tingsrätterna siktar man till att servicen skall vara bättre tillgänglig för kunderna än för närvarande. Avsikten är att servicen skall tillhandahållas genom att vigselförrättaren och den som registrerar ett partnerskap får ett förrättningsarvode för tillhandahållandet av servicen samt genom att servicen ordnas så att detta inte oskäligt begränsar tjänstemännens möjligheter att vara lediga under veckosluten. Vigsel skall fortfarande kvarstå som vigselförrättarens skyldighet enbart under ämbetsverkets öppettider och i vigselförrättarens ämbetslokal.

3.4. Lagen om förmyndarverksamhet

Avsikten är att göra det möjligt att via en teknisk anslutning lämna ut intressebevakningsuppgifter ur registret över förmyndarskapsärenden till sådana myndigheter, sammanslutningar och näringsidkare som i sina

uppdrag fortgående behöver intressebevakningsuppgifter. Ett godtagbart ändamål enligt lagen kan vara att klarlägga befogenheterna t.ex. i samband med betalning av förmåner och indrivning av fordringar. Exempelvis sammanslutningar som bedriver indrivnings- och kreditinstitutsverksamhet samt näringsidkare kan behöva intressebevakningsuppgifter för att trygga en tredje mans rättigheter.

Befolkningsregistercentralen, som enligt lagen om förmyndarverksamhet är registeransvarig tillsammans med magistraterna och ansvarar för registrets allmänna funktioner och samordningen av dem, kan också ansvara för utlämnandet av uppgifter i sådana fall då uppgifterna lämnas ut via en teknisk anslutning.

4. Propositionens verkningar

4.1. Verkningar i fråga om personal

Överföringen av uppgifter i anslutning till registerföringen frigör personalresurser vid Rättsregistercentralen för övriga uppgifter motsvarande mindre än 0,5 årsverken. För den myndighet som skall ansvara för att registren fungerar tekniskt medför överföringen en motsvarande ökning i arbetsmängden. Överföringen av uppgifterna har inte några verkningar i fråga om personalen vid magistraterna, eftersom magistraterna redan nu sköter registerföringsuppgifter.

Ett undantag är den magistrat som skall utses genom förordning av inrikesministeriet och som skall bevilja tillstånd för teknisk anslutning. Kontroll av tillstånden det första året ökar tillfälligt uppgifterna vid magistraten i fråga.

Avsikten är att vigsel- och registreringservice utanför tjänstetid och någon annanstans än på tjänstestället skall skötas med de nuvarande resurserna. Servicen skall fortfarande vara en frivillig uppgift för vigselförrättarna och registrerarna. Syftet med förslaget är att skapa lagstiftningsmässiga möjligheter att utöka servicen. Vigslar utanför tjänstetid skall i praktiken kunna skötas i samarbete mellan magistraterna och tingsrätterna så att vigslarna fördelas jämnare mellan de vigselförrättare som deltar i tillhandahållandet av servicen. Vid magistraterna finns det för när-

varande ca 115 häradsskrivare och vid tingsrätterna ca 480 lagmän och tingsdomare.

4.2. Ekonomiska verkningar

I dagens läge åsamkas Rättsregistercentralen kostnader på ca 7 000 euro per år för skötseln och underhållet av datasystemet för registren för äktenskapsförordsärenden och gåvoärenden. Registren är tekniskt föråldrade och bör förnyas under de närmaste åren. Ansvaret för att registren fungerar tekniskt kan dock överföras till inrikesministeriets förvaltningsområde redan innan registren får en ny teknik. För detta förutsätts vissa administrativa och tekniska ändringar, såsom ändringar av avtalen med serviceproducenten, förnyande av avtalen om informationstjänst och faktureringsarrangemang.

Enligt en preliminär bedömning uppgår kostnaderna för en teknisk revidering av registren till 150 000 euro. Kostnaderna för förändring av registren uppgår till 30 000 euro per år. Detta innebär att utgifterna inom inrikesministeriets förvaltningsområde ökar med nämnda belopp. Dessa kostnader uppkommer för staten de närmaste åren oavsett denna proposition.

Staten har årligen åsamkats kostnader om ca 15 000 euro på grund av kungörelse av anmälningar om avvitringshandlingar och gåvor i den officiella tidningen. Kungörelsekostnaderna har dock nästan helt täckts med inkomster av prestationsavgifterna, vilket innebär att avskaffandet av kungörelserna inte medför några direkta inbesparingar för staten. Slopandet av kungörelserna har således inte några statsfinansiella verkningar. Förslaget minskar utgifterna för medborgarna, eftersom det inte längre förutsätts att de skall stå för kungörelsekostnaderna. Överföringen av registerföringsavgifterna från justitieministeriets förvaltningsområde till inrikesministeriets förvaltningsområde förutsätter inte att ministeriernas budgetramar ändras.

Avsikten är att vigseltjänsterna skall utvidgas så att utvidgningen inte har några statsfinansiella verkningar. Servicen ordnas på ett kostnadsneutralt sätt för staten så att kostnaderna för tillhandahållandet av servicen täcks med de avgifter som tas ut hos kunderna. Servicen tillhandahålls med den nuvarande

personalen.

Beviljandet av teknisk anslutning till registret över förmynderskapsärenden kommer i praktiken att minska antalet utdrag ur registret. Utdrag ur registret över förmynderskapsärenden ges av magistraterna, och deras inkomster kommer att minska till denna del. Däremot ökar inkomsterna för Befolkningsregistercentralen till följd av de avgifter som tas ut för den tekniska anslutningen. Ändringen kan inte anses ha någon statsfinansiell betydelse.

4.3. Verkningar för medborgarna

Syftet med propositionen är att i fråga om borgerlig vigsel och registrering av partnerskap möjliggöra ett arrangemang som bättre än för närvarande tillfredsställer kundernas servicebehov i fråga om borgerliga vigslar oavsett boningsort.

4.4. Verkningar i fråga om den regionala utvecklingen

Lagförslaget har inte några direkta verkningar med tanke på regionaliseringen av uppgifterna. Avsikten är att den myndighet som skall svara för att registren fungerar tekniskt och om vilken bestäms genom förordning skall utses utanför huvudstadsregionen, dvs. länsstyrelsen i Östra Finlands län.

5. Beredningen av propositionen

Justitieministeriet tillsatte den 13 februari 2003 en arbetsgrupp för att utreda arbetsfördelningen mellan Rättsregistercentralen och Befolkningsregistercentralen (Arbetsgrupp för att utreda arbetsfördelningen mellan Rättsregistercentralen och Befolkningscentralen vid förande av register). Enligt uppdraget skulle arbetsgruppen bl.a. utarbeta förslag till nödvändiga författningsändringar för överföring av registret över äktenskapsförordsärenden och registret över gåvoärenden från Rättsregistercentralen till Befolkningsregistercentralen samt utreda behovet att ändra lagstiftningen för att förbättra Befolkningsregistercentralens informationstjänst när det gäller registret över förmynderskapsärenden. Arbetsgruppen skulle även vid

behov lägga fram övriga förslag till utveckling av registerförvaltningen som helhet. Genom ett beslut av den 19 maj 2003 gavs arbetsgruppen ytterligare i uppdrag att utarbeta ett förslag till ändring av 16 § i äktenskapslagen.

När det gäller utvecklandet av vigseltjänsterna hade ärendet också tidigare beretts som tjänsteuppdrag i samarbete mellan inrikesministeriet och justitieministeriet. Under beredningen hördes organisationer som företrädere tjänstemännen vid magistraterna och tingsrätterna. Vid magistraterna genomfördes en enkät om tillhandahållandet av servicen på hösten 2001. Vid tingsrätterna genomfördes en motsvarande enkät på våren 2002.

Trettiosju organisationer och sammanslutningar gav utlåtanden om den av justitieministeriet tillsatta arbetsgruppens betänkande ”Vissa personregister vid magistraterna och utvecklande av möjligheterna till borgerlig vigsel” (Arbetsgruppsbetänkanden 2003:10). Av dem var fjorton magistrater och nio tings-

rätter. Utlåtande gavs dessutom av bl.a. inrikesministeriet, Befolkningsregistercentralen, dataombudsmannen och föreningen Suomen Henkikirjoittajayhdistys ry.

I utlåtandena förespråkades allmänt att det bör stiftas en ny registerlag. Däremot framfördes varierande ståndpunkter i fråga om sättet och tidpunkten för genomförandet av det testamentsregister som arbetsgruppen föreslog. Av denna anledning är avsikten att beredningen av lagstiftningen gällande detta skall fortsätta senare i samband med revideringen av ärvdabalken (40/1965), då bestämmelserna om testamenten ses över på ett mera övergripande sätt.

När det gäller borgerliga vigseltjänster förhöll sig remissinstanserna i princip positiva till lagändringen. I många utlåtanden fästes dock särskilt avseende vid de praktiska problem som anordnandet av vigslar och registrering av partnerskap eventuellt kan medföra.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lagen om vissa personregister vid magistraterna

1 §. *Lagens tillämpningsområde.* I paragrafen fastställs lagens tillämpningsområde. Enligt 1 mom. skall lagen tillämpas på vissa av magistraternas personregister. Avsikten är inte att den nya lagen skall gälla alla personregister vid magistraterna, utan de register som lagen gäller anges i de olika kapitlen i lagen. De register som avses i lagen är riksomfattande och förs med hjälp av automatisk databehandling. I den föreslagna lagen finns bestämmelser om registret över äktenskapsförordsärenden och registret över gåvoärenden. Till lagen kan senare vid behov fogas bestämmelser om andra register, såsom ett eventuellt testamentsregister.

I fråga om sekretess och utlämnande av registeruppgifter och tillhörande handlingar gäller lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och i fråga om annan behandling av personuppgifter personuppgiftslagen (523/1999), om inte något annat föreskrivs i den nya lagen. Lagen är en speciallag som i konfliktsituationer utesluter personuppgiftslagen och offentlighetslagen. Dessa allmänna lagar tillämpas dock som komplement till den del inte något annat föreskrivs i den föreslagna lagen.

2 §. *Myndigheter.* Det föreslås att i fråga om registret över äktenskapsförordsärenden och registret över gåvoärenden skall den registeransvariges uppgifter överföras från Rättsregistercentralen till myndigheter som lyder under inrikesministeriet. Enligt 1 mom. skall registren föras av magistraterna tillsammans. De skall därmed sköta de uppgifter som enligt personuppgiftslagen hör till den registeransvarige, såsom ansvar för registeruppgifternas kvalitet och utlämnande av uppgifter. I egenskap av registeransvariga skall magistraterna också sköta sådana uppgifter som i praktiken förutsätter samarbete mellan magistraterna. Som exempel kan nämnas uppgörande av registerbeskrivningar.

Enligt gällande bestämmelser får anmäl-

ningar och avtal som skall införas i registret över äktenskapsförordsärenden och registret över gåvoärenden lämnas in för registrering till vilken magistrat som helst. Det finns inte några bestämmelser om behörighet som begränsar området. Det är därför inte heller nödvändigt att införa områdesvisa begränsningar för magistraternas behörighet som registeransvariga.

Varje magistrat skall ansvara för de uppgifter den infört i registret. Detta har betydelse bl.a. i sådana fall då registeruppgifter rättas eller då det yrkas att de skall rättas. Exempelvis rättelseyrkanden enligt 29 § i personuppgiftslagen skall framställas hos den magistrat som registrerat uppgifterna. På Åland sköts magistratens uppgifter av magistratsenheten vid Ålands länsstyrelse.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om registrens tekniska funktion. Utgångspunkten är att någon annan myndighet än magistraten skall ansvara för att registren fungerar tekniskt. Också i dagens läge har det tekniska ansvaret för de register som magistraterna för fördelats på flera myndigheter. Med stöd av befolkningsdatalagen (507/1993) svarar Befolkningsregistercentralen för befolkningsdatasystemet, och med stöd av lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) svarar den för registret över förmynderskapsärenden. Med stöd av handelsregisterlagen (129/1979) svarar patent- och registerstyrelsen för handelsregistret. Länsstyrelsen i Västra Finlands län svarar i sin tur för att motorbåtsregistret fungerar. Eftersom ingen myndighet bär allmänt tekniskt ansvar för alla personregister vid magistraterna, föreslås att den myndighet som ansvarar för den allmänna funktionen hos de register som nämns i lagförslaget skall anges genom förordning av statsrådet. Med registrets tekniska funktion avses bl.a. inrättandet och utvecklingen av registren samt styrning i tekniskt hänseende av hur och i vilken form uppgifterna skall registreras.

Den myndighet som ansvarar för att registren fungerar tekniskt skall kunna anlita näringsidkare vid utförandet av sitt uppdrag. I fråga om myndigheten gäller därför i tillämpliga delar vad som i 32 § i personuppgiftsla-

gen bestäms om den registeransvarige. En näringsidkare som handlar för den aktuella myndighetens räkning skall då i enlighet med nämnda 32 § innan uppdraget inleds ge myndigheten tillräckliga garantier för att personuppgifterna skyddas mot obehörig åtkomst och mot förstöring, ändring, utlämnande och översändande som sker av misstag eller i strid med lag eller mot annan olaglig behandling.

3 §. *Uppgifternas offentlighet och utlämnande av uppgifter.* Enligt 1 mom. är uppgifterna i registren till alla delar offentliga. Offentliga är således också sådana registeruppgifter som enligt offentlighetslagen är sekretessbelagda. Detta är motiverat med anledning av registrens användningsändamål.

I fråga om utlämnande av uppgifter tillämpas i huvudsak 16 § i offentlighetslagen. Eftersom syftet med registren är att göra uppgifterna offentliga, bör det vara så enkelt som möjligt att ta del av uppgifterna i enskilda fall. Var och en skall därför ha rätt att få en kopia eller en utskrift av uppgifterna, om det är fråga om uppgifter som gäller en namngiven person. När magistraten lämnar ut uppgifterna behöver den då inte kontrollera att den som begär uppgifterna uppfyller villkoren enligt 16 § 3 mom. i offentlighetslagen.

I övriga situationer, t.ex. när uppgifter begärs i elektronisk form eller ur handlingar som registrerats under en viss tidsperiod, skall villkoren enligt 16 § 3 mom. i offentlighetslagen uppfyllas. Mottagaren skall då ha rätt enligt bestämmelserna om skydd för personuppgifter att registrera och använda de personuppgifter som lämnas ut. För detta förutsätts i allmänhet att den som begär uppgifter skall informera myndigheten om för vilket ändamål uppgifterna används samt lämna övrig information som gäller villkoren för utlämnande av uppgifterna.

Med stöd av 16 § 1 mom. i offentlighetslagen kan uppgifter fås muntligen av magistraten, dvs. vanligen per telefon eller så att den som begär uppgifterna får se registeruppgifterna på en datorskärm.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om offentlighet för och utlämnande av registreringshandlingar. Utgångspunkten är att rätten att ta del av uppgifter i handlingarna bestäms enligt offentlighetslagen. Var och en skall ha

rätt att ta del av offentliga uppgifter. En del av registreringshandlingarna innehåller dock uppgifter som är sekretessbelagda enligt offentlighetslagen. Sådana handlingar är i synnerhet avvittringshandlingar som innehåller en heltäckande utredning över avtalsparternas ekonomiska situation. Likaså kan äkten-skapsförord eller anmälningar om gåvor eller bifogade handlingar till dessa innehålla uppgifter som är sekretessbelagda enligt offentlighetslagen. Eftersom registreringsförfarandet syftar till att göra de uppgifter som registreringen gäller tillgängliga för dem som behöver dem, föreslås i 2 mom. en bestämmelse om förutsättningarna för att uppgifter ur sekretessbelagda handlingar enligt offentlighetslagen skall kunna lämnas ut även till andra än den registrerade. För att uppgifter skall lämnas ut i sådana fall förutsätts att de uppgifter som framgår av handlingarna behövs för att den som begär uppgifterna skall kunna bevaka sina intressen och rättigheter eller fullgöra sina skyldigheter.

När det gäller registerutgifter får vilken magistrat som helst besluta om utlämnandet av uppgifter. När det gäller uppgifter i handlingar skall beslutet fattas av den magistrat som förfogar över handlingarna. En avvikande bestämmelse behövs när uppgifter lämnas ut via en teknisk anslutning. Med tanke på en enhetlig tillståndspraxis och möjligheten att kontrollera tillstånden är det ändamålsenligast att tillstånds-förfarandet koncentreras till en enda magistrat. Enligt 3 mom. skall en magistrat som särskilt utses genom förordning av inrikesministeriet kunna bevilja tillstånd för att registeruppgifter skall fås via en teknisk anslutning. Tillstånd kan beviljas en statlig eller kommunal myndighet, en sammanslutning eller en näringsidkare som i sin verksamhet behöver uppgifterna för godtagbara ändamål. Gällande tillstånd kan förnyas, men tillståndsvillkoren bör ses över så att de svarar mot kraven enligt den nya lagen. Innan tillstånd beviljas skall mottagaren dessutom lägga fram en utredning om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.

Enligt 13 § i personuppgiftslagen får en personbeteckning behandlas med den registrerades samtycke eller när behandlingen regleras i lag. Dessutom får en personbeteckning behandlas, om det är nödvändigt att en-

tydligt individualisera den registrerade för utförandet av en i lag föreskriven uppgift, för att uppfylla rättigheter och skyldigheter eller för historisk eller vetenskaplig forskning eller statistikföring. I 4 mom. föreslås bli bestämt att en personbeteckning skall få ges till påseende eller utlämnas för det första när den som begärt uppgiften förfogar eller kan förfoga över den med stöd av personuppgiftslagen eller någon annan lag. Det kan också anses motiverat att lämna ut personbeteckningen i sådana fall då möjligheten att entydigt individualisera den registrerade försvåras betydligt, om inte beteckningen lämnas ut och den som begärt uppgiften behöver den för att bevaka sina rättigheter eller fullgöra sina skyldigheter. I momentet föreskrivs därför att på handlingar som behövs för att en person skall kunna bevaka sina rättigheter eller intressen eller fullgöra sina skyldigheter får personbeteckningen antecknas för identifiering av personen i fråga.

4 §. *Användningsändamål för registret över äktenskapsförordsärenden.* I 1 mom. uppräknas de handlingar enligt äktenskapslagen gällande vilka uppgifter skall införas i registret över äktenskapsförordsärenden. Innehållet i förteckningen motsvarar de nuvarande bestämmelserna. Ytterligare föreslås att äktenskapslagen skall ändras så att de punkter i äktenskapslagen som nämns i förteckningen skall kompletteras med hänvisningar till den nya lag som föreslås i denna proposition.

I 1 mom. 1 punkten nämns anmälningar enligt 35 § 4 mom. i äktenskapslagen om att giftorätten har uteslutits. En make eller maka kan göra en sådan anmälan om den andra makens eller makans egendom har sökts i konkurs. Anmälan skall lämnas in till magistraten inom ett år efter konkursens början. Bestämmelsen i 2 punkten gäller äktenskapsförord enligt 43 § 1 mom. i äktenskapslagen. För att ett äktenskapsförord skall träda i kraft förutsätts enligt 44 § 1 mom. i äktenskapslagen att det har registrerats hos magistraten. Efter äktenskapsskillnad eller efter makens eller makans död kan det i registret säkerställas att äktenskapsförordet har registrerats. I 3 punkten nämns avvittringshandlingar enligt 104 § 2 mom. i äktenskapslagen. Avvittringshandlingen skall ges in till magistraten

för registrering för att en make eller maka som fått egendom genom avvittring eller dennes arvingar skall kunna få skydd mot återvinningsanspråk från den andra makens eller makans borgenärer. I registret skall dessutom enligt 4 punkten införas uppgifter om de anmälningar enligt 135 § 2 och 3 mom. i äktenskapslagen som gäller avtal som skall tillämpas på förmögenhetsförhållandena mellan makar eller äktenskapsförord.

I 2 mom. föreslås bli bestämt att registret syftar till att sätta i kraft rättsverkningarna i anslutning till inlämnande för registrering eller registrering av de handlingar som nämns i 1 mom. Registret förs dessutom för att göra uppgifterna offentliga. Uppgifterna i registret är lättillgängliga för alla, och därför behöver inte gåvoärenden kungöras i den officiella tidningen. Kungörelsen avskaffas således.

5 §. *Uppgifter som införs i registret över äktenskapsförordsärenden.* Innehållet i paragrafen motsvarar gällande bestämmelser i äktenskapslagen och äktenskapsförordningen, bortsett från 15 § 6 punkten i äktenskapsförordningen.

I registret över äktenskapsförordsärenden skall införas makarnas namn och personbeteckningar eller, om dessa saknas, deras födelsetider. I dagens läge registreras makarnas hemorter. Till denna del preciseras de uppgifter som skall registreras i motsvarighet till de uppgifter som framgår av befolkningsdatasystemet så att det i registret införs uppgifter om hemkommun eller alternativt den stat där maken eller maka är bosatt, om maken eller maka inte har hemkommun i Finland. I registret skall fortfarande införas dag för ingående av äktenskap samt handlingens art och datum för upprättande av handlingen. Dessutom införs dag för mottagande av anmälan, magistratens namn samt dag för registrering av handlingen och identifieringsuppgifter. Med handlingens art avses att det anges om det är fråga om t.ex. ett äktenskapsförord eller en avvittringshandling.

Enligt 2 mom. skall i registret också införas de uppgifter som av befolkningsdatasystemet framgår om dagen för upplösning av äktenskap samt om äktenskapet har upplösts på grund av äktenskapsskillnad eller makens eller makans död. I registret införs dessutom uppgifter om ändring av en makes eller ma-

kas namn.

Med stöd av 8 § 4 mom. i lagen om registrerat partnerskap avses med begreppet markar även parterna i ett registrerat partnerskap. Med stöd av 8 § 3 mom. gäller uppgifterna om ingående eller upplösning av äktenskap även motsvarande uppgifter om ett registrerat partnerskap.

Innehållet i den föreslagna bestämmelsen avviker från 15 § 6 punkten i den gällande äktenskapsförordningen, enligt vilken det av den anmälan som magistraten skall tillstålla Rättsregistercentralen, i fråga om äktenskapsförord skall framgå om avtalet gäller avstående eller återställande av giftorätt samt vem som avstått från sin giftorätt genom avtalet. Utifrån detta har i registret också införts uppgifter om huruvida avstående eller återställande av giftorätt har varit fullständigt eller partiellt. Det föreslås att dessa uppgifter inte längre skall registreras, eftersom det ofta är nästan omöjligt att entydigt klassificera äktenskapsförord genom att tolka innehållet och eftersom tolkningen kan leda till vilseledande anteckningar i registret. I registret skall således inte längre införas uppgifter som gäller innehållet i äktenskapsförord. Om sådana uppgifter behövs kan de fås ur själva handlingen, som finns hos personen i fråga, hos den magistrat som registrerat uppgifterna eller hos tingsrätten.

6 §. *Förutsättningar för registrering av äktenskapsförordsärenden.* Ett allmänt villkor för registrering är att anmälan görs skriftligen hos magistraten. Till anmälan skall dessutom bifogas den handling som anmälan gäller i original, om en skriftlig handling förutsätts i lagen. Anmälan kan göras av vilken av markarna eller de förlovade som helst. I fråga om avvitringshandlingar kan anmälan göras av en make eller maka eller en avliden makes eller makas arvingar.

7 §. *Användningsändamål för registret över gåvoärenden.* I 3 kap. föreslås bestämmelser om registret över gåvoärenden. Enligt 7 § 1 mom. skall i registret införas uppgifter om i 6 § i lagen om gåvoutfästelser avsedda anmälningar om gåvor av lös egendom.

I 2 mom. anges registrets användningsändamål. Genom registret sätts rättsverkningarna av gåvoanmälningar i kraft. Syftet med registreringen är att skydda gåvotagaren mot

gåvogivarens borgenärer i händelse av konkurs eller utmätning. När anmälan för registrering av en gåva har gjorts börjar den tidsfrist löpa som avses i 6 § i lagen om återvinning av konkursbo och i 3 kap. 87 § i utsökninglagen och efter vilken gåvan inte längre kan förordnas återgå vid exekution som gäller gåvogivarens egendom.

Ett ytterligare syfte med registret är att uppgifterna skall göras offentliga. Uppgifternas offentlighet främjas av bestämmelsen om att uppgifterna i registret är offentliga och av bestämmelserna om utlämnande av uppgifter. Uppgifterna i registret över gåvoärenden är lättillgängliga för alla, och därför behöver inte gåvoärenden kungöras i den officiella tidningen. Kungörelsen avskaffas således.

8 §. *Uppgifter som införs i registret över gåvoärenden.* Innehållet i de uppgifter som skall registreras sammanfaller med det som föreskrivs i den gällande lagen om gåvoutfästelser och i förordningen om registrering och kungörelse av gåvor (769/1991), bortsett från registreringsdag och identifikationsuppgifter för ärendet. Som uppgifter som gäller personer skall införas gåvogivarens och gåvotagarens namn och personbeteckningar samt gåvogivarens hemkommun eller alternativt den stat där gåvogivaren är bosatt, om gåvogivaren inte har hemkommun i Finland. I registret skall dessutom införas föremålet och tidpunkten för gåvan. I anmälan skall föremålet för gåvan anges så noggrant att det klart framgår sådana uppgifter som behövs för att identifiera föremålet och fastställa en eventuell bestämd ägarandel. I registret skall dessutom införas dag för mottagande av anmälan, uppgifter om den magistrat som registrerat ärendet samt som ny information registreringsdag och identifieringsuppgifter för ärendet. Som uppgifter som framgår av befolkningsdatasystemet skall i registret fortfarande antecknas uppgifter om personernas namnändringar.

9 §. *Förutsättningar för registrering av gåvoärenden.* Ett allmänt villkor för registrering är att gåvogivaren eller gåvotagaren anmäler gåvor skriftligen till magistraten. Det ursprungliga gåvobrevet eller någon annan handling behöver inte bifogas till anmälan. Magistraten undersöker inte anmälan i sak och tar inte heller ställning till t.ex. om gåvan

är sedvanlig så som avses i 6 § i lagen om gåvoutfästelser eller om gåvogivaren och gåvotagaren är närstående personer. Magistraten skall dock kontrollera att de uppgifter som nämns i 8 § framgår av anmälan.

10 §. *Magistratens rätt att få uppgifter.* En av de grundläggande förutsättningarna för personregister är att uppgifterna är korrekta och tidsenliga. För de registrerade är det viktigt att upprätthållandet av uppgifternas kvalitet i myndighetsregister inte kräver några särskilda åtgärder av de registrerade utan att det finns grundad anledning till det. För att målet skall nås skall magistraterna ha rätt att för kontroll och uppdatering av uppgifterna ta del av de uppgifter i befolkningsdatasystemet som enligt den nya lagen skall införas i de register som nämns i lagen. Hit hör uppgifter om personens namn, namnändringar, personbeteckning, hemkommun, den stat där personen är bosatt samt uppgifter om ingående och upplösning av äktenskap. Med stöd av 8 § 3 mom. i lagen om registrerat partnerskap gäller bestämmelserna om ingående och upplösning av äktenskap även registrerade partnerskap.

11 §. *Förvaring av registeruppgifter.* I äktenskapslagen och lagen om gåvoutfästelser finns inte några bestämmelser om hur länge registrerade uppgifter skall förvaras. Enligt det föreslagna 1 mom. skall uppgifterna kunna förvaras varaktigt. Exempelvis uppgifter i registret över äktenskapsförordsärenden kan behövas flera årtionden efter tidpunkten för registreringen. Det är också nödvändigt att förvara registeruppgifterna efter det att en avvitringsgrund har uppkommit, dvs. efter det att ett ärende som gäller äktenskapsskillnad har blivit anhängigt eller en make eller maka har avlidit, eftersom det inte föreligger någon skyldighet att förrätta avvitrning eller avskilja egendom. Avvitrning eller avskiljande av egendom kan därmed förrättas till och med en lång tid efter det att avvitringsgrunden har uppkommit. Den registeransvarige informeras inte heller om tidpunkten för avvitrning eller avskiljande av egendom.

Behov av att påvisa att en avvitringshandling eller en gåva har registrerats kan uppkomma ännu en lång tid efter registreringstidpunkten, och det går inte att fastställa någon tid efter vilken de registrerade uppgifter-

na inte längre behövs. Det är också nödvändigt att förvara de handlingar som motsvarar registeruppgifterna. I enlighet med 8 § 3 mom. i arkivlagen (831/1994) bestämmer arkivverket vilka handlingar och uppgifter i handlingar som skall förvaras varaktigt.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om förvaring och användning av rättade uppgifter. Uppgifterna i de register som avses i den nya lagen är till alla delar personuppgifter, och när de rättas skall personuppgiftslagen tillämpas. Om en magistrat anser att uppgifter som konstaterats vara felaktiga bör förvaras för att trygga rättigheterna för en registrerad, någon annan part eller den registeransvarige, skall uppgifterna förvaras och förses med en anteckning om att de är felaktiga. Felaktiga uppgifter kan gälla t.ex. dagen för registrering av anmälan eller föremålet för gåvan. Skyldigheten att förvara felaktiga uppgifter gäller inte sådana uppgifter som inte kan anses vara av betydelse för tryggandet av någons rättigheter. Uppgifter som antecknats som felaktiga skall få användas endast i syfte att trygga rättigheterna för den registrerade, någon annan part eller den registeransvarige.

12 §. *Ändringssökande.* I paragrafen föreslås en bestämmelse om sökande av ändring i beslut som magistraten meddelat med stöd av den nya lagen. Ändring skall sökas hos förvaltningsdomstolen så som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Besluten gäller t.ex. beslut om utlämnande av uppgifter. Beslut om rättelse av personuppgifter skall däremot fattas med stöd av 29 § i personuppgiftslagen. Även besvär förfarandet baserar sig på personuppgiftslagen, enligt vilken ett ärende som gäller rättelse av en uppgift kan föras till dataombudsmannen för avgörande.

13 §. *Avgifter.* Det föreslås att avgifter för magistratens prestationer skall tas ut enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Prestationer som avses i paragrafen är bl.a. införande av uppgifter i ett register samt utlämnande av uppgifter som informationstjänst. De avgifter som skall tas ut för magistraternas offentlighetsliga prestationer anges genom förordning av inrikesministeriet.

14 §. *Bemyndigande att utfärda förordning.* Genom förordning av statsrådet skall vid behov kunna utfärdas sådana detaljerade

bestämmelser om registreringsförfarandet och informationstjänsten som inte nödvändigtvis bör utfärdas på lagnivå. Hit hör t.ex. preciserande bestämmelser om hur de uppgifter som lagen förutsätter skall anmälas eller om tillståndsförfarandet för beviljande av rätt att använda en teknisk anslutning.

15 §. *Ikraftträdande.* Lagen avses träda i kraft cirka tre månader efter det att den har godkänts och blivit stadfäst.

16 §. *Övergångsbestämmelser.* I 1 mom. föreskrivs om rättelser av uppgifter till den del det är fråga om rättelse av uppgifter registrerade av tingsrätten vilka anhängiggjorts före den 1 mars 2003. Eftersom tingsrätterna och Rättsregistercentralen inte längre skall föra registret över äktenskapsförordsärenden eller registret över gåvoärenden, ansvarar magistraterna för rättelser av registeruppgifterna. Eftersom antalet rättelser är litet, koncentreras ärendena till magistraten i Tavastehus.

Enligt 2 mom. skall de tillstånd att ta del av uppgifter i ett register via en teknisk anslutning som gäller när den nya lagen träder i kraft fortsätta att gälla ett år efter lagens ikraftträdande. Tillstånden bör kontrolleras även om tillståndsvillkoren enligt den nya lagen inte avviker från gällande lag. Eftersom många tillstånd dock har beviljats redan innan bestämmelserna om utlämnande av uppgifter togs in i äktenskapslagen och lagen om gåvoutfästelser, är det ändamålsenligt att förutsättningarna för tillståndens giltighet klarläggs.

Registreringsuppgifterna i fråga om äktenskapsförordsärenden och särenden överfördes från tingsrätterna till magistraterna den 1 mars 2003. Eftersom den lag som nu föreslås gäller bara magistraterna och personregistren vid dem är det nödvändigt att i övergångsbestämmelserna ta in en bestämmelse om att avsikten är att genom lagen ändra förutsättningarna för utlämnande av uppgifter även när det gäller sådana handlingar som under den tidigare lagstiftningens tid har samlats i arkiven vid tingsrätterna. Tingsrätterna skall således följa 3 § 2 mom. i den nya lagen när de lämnar ut uppgifter ur handlingar som gäller äktenskapsförordsärenden och gåvoärenden.

På ärenden som är anhängiga när den nya

lagen träder i kraft skall enligt 4 mom. tillämpas de bestämmelser som gäller vid tidpunkten för ikraftträdandet.

1.2. Äktenskapslagen

16 a §. Enligt 16 § i den gällande äktenskapsförordningen är prövning av hinder mot äktenskap och borgerlig vigsel samt intyg i samband med dem avgiftsfria. Det föreslås att bestämmelsen tas in i lagen.

Samtidigt föreslås att borgerliga vigslar trots allt skall kunna vara avgiftsbelagda, om vigseln förrättas vid någon annan tidpunkt än under den öppettid som nämns i 1 § i förordningen om öppethållandet av statens ämbetsverk (332/1994) eller någon annanstans än i den borgerliga vigselförrättarens ämbetslokal. Bestämmelsen garanterar att medborgarna fortfarande har rätt att bli vigda avgiftsfritt, om vigseln förrättas under ämbetsverkets öppettider och på tjänstestället. Bestämmelser om avgiften och ersättningen för kostnaderna skall utfärdas genom förordning av statsrådet i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten.

35 §. I 4 mom. föreslås en hänvisning till att anmälningar om uteslutande av giftorätt skall registreras så som föreskrivs i lagen om vissa personregister vid magistraterna.

43 §. I paragrafen bestäms om registrering av äktenskapsförord. Till 1 mom. fogas en hänvisning till den nya lagen om vissa personregister vid magistraterna. I övrigt kvarstår innehållet i momentet oförändrat.

Enligt gällande 2 mom. skall magistraten registrera ett äktenskapsförord som getts in till den, om inte något annat följer av 44 § 2 mom. Enligt lagrummet träder ett äktenskapsförord inte i kraft om det har getts in till magistraten efter det att äktenskapet blivit upplöst eller ett ärende som gäller äktenskapsskillnad har blivit anhängigt. Eftersom det nästan utan undantag är onödigt att klarlägga dessa uppgifter, föreslås att villkoren enligt det nuvarande 2 mom. stryks. Det förutsätts inte att magistraten skall utreda om äktenskapet har upplösts eller om äktenskapsskillnad är anhängig.

Innehållet i det nya 2 mom. motsvarar nuvarande 3 mom. bortsett från att det inte längre hänvisas till bestämmelserna om kun-

görelse i 6 § i lagen om gåvoutfästelser. I denna proposition föreslås att kungörelse av gåvobrev skall avskaffas och att bestämmelserna gällande detta i 6 § i lagen om gåvoutfästelser skall strykas.

104 §. I 2 mom. föreslås en förtydligande hänvisning till att avvitringshandlingar skall registreras så som föreskrivs i lagen om vissa personregister vid magistraterna.

105 §. Det föreslås att paragrafen upphävs, eftersom det som avses i den i fortsättningen skall regleras i lagen om vissa personregister vid magistraterna.

105 a §. Det föreslås att paragrafen upphävs, eftersom det som avses i den i fortsättningen skall regleras i lagen om vissa personregister vid magistraterna.

107 §. I paragrafen föreslås en rättelse av teknisk natur, genom vilken hänvisningen till 105 § som föreslås upphävd stryks.

135 §. I 2 mom. föreslås en förtydligande hänvisning till att avtal skall registreras så som föreskrivs i lagen om vissa personregister vid magistraterna.

1.3. Lagen om registrerat partnerskap

5 a §. I lagen och förordningen om registrerat partnerskap anges inte om åtgärder i anslutning till registrering av ett partnerskap är avgiftsbelagda eller avgiftsfria. Det föreslås att prövning av hinder mot registrering av ett partnerskap och registrering av ett partnerskap samt intygen i anslutning till dem skall vara avgiftsfria och avgiftsbelagda på samma grunder som åtgärder i anslutning till en borgerlig vigsel. Innehållet i paragrafen motsvarar den föreslagna nya 16 a § i äktenskapslagen. Bestämmelser om avgifternas storlek skall utfärdas genom statsrådets förordning om registrerat partnerskap.

1.4. Lagen om gåvoutfästelser

6 §. Det föreslås att paragrafen ändras så att det består av ett enda moment. Innehållet motsvarar det nuvarande 1 mom., men det föreslås en förtydligande hänvisning till att gåvoanmälningar skall registreras så som föreskrivs i lagen om vissa personregister vid magistraterna. I den nya registerlagen finns också en bestämmelse om innehållet i anmä-

lan. Dessutom skall det som för närvarande föreskrivs i 2 och 3 mom. regleras i den föreslagna lagen om vissa personregister vid magistraterna. Bestämmelsen i det nuvarande 3 mom. om kungörelse av gåvobrev slopas.

6 a §. Det föreslås att paragrafen upphävs, eftersom det som avses i den i fortsättningen skall regleras i lagen om vissa personregister vid magistraterna.

1.5. Lagen om förmyndarverksamhet

64 §. Det föreslås att ett nytt 5 mom. fogas till paragrafen. I momentet föreskrivs om utlämnande av uppgifter. Det föreslås att punkten om utlämnande av uppgifter i gällande 2 mom. överförs till 5 mom. Informationstjänsten för registret över förmyndarskapsärenden utvidgas så att utöver de nuvarande sätten att lämna ut uppgifter skall information kunna fås också via en teknisk anslutning. Enligt det nya 5 mom. skall Befolkningsregistercentralen bevilja statliga eller kommunala myndigheter eller näringsidkare som i sin verksamhet fortgående behöver uppgifter ur registret tillstånd att ta del av uppgifterna via en teknisk anslutning. Ett villkor är dessutom att den som begärt uppgifterna har en godtagbar orsak till att ta del av uppgifterna och att sökanden har lagt fram en utredning om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.

2. Närmare bestämmelser och föreskrifter

Enligt 2 § 2 mom. i den föreslagna lagen om vissa av magistraternas personuppgifter skall genom förordning av statsrådet anges vilken myndighet som skall vara den myndighet som ansvarar för att registren fungerar tekniskt. Med stöd av 3 § 3 mom. skall genom inrikesministeriets beslut anges vilken magistrat som kan bevilja tillstånd att ta del av registeruppgifterna via en teknisk anslutning. Enligt 14 § skall genom förordning av statsrådet dessutom vid behov kunna utfärdas närmare bestämmelser om registreringsförfarandet och det förfarande som skall iakttas inom informationstjänsten.

Enligt 16 a § i den föreslagna lagen om ändring av äktenskapslagen skall en avgift och ersättning kunna tas ut för förrättande av

borgerlig vigsel, om vigselförrättaren och de förlovade har kommit överens om att vigseln skall förrättas vid någon annan tidpunkt än under den öppettid som nämns i 1 § i förordningen om öppethållandet av statens ämbetsverk eller någon annanstans än i vigselförrättarens ämbetslokal. Avgiftens och ersättningens storlek skall anges genom förordning av statsrådet. I 5 a § i den föreslagna lagen om ändring av lagen om registrerat partnerskap föreslås i fråga om motsvarande angelägenheter bli bestämt att avgiften och ersättningen skall anges genom statsrådets förordning om registrerat partnerskap.

Utkast till förordningar ingår som bilaga till denna proposition. I utkastet gällande äktenskapsförordningen föreslås att 200 euro skall tas ut som avgift för vigsel eller registrering av ett partnerskap. Avsikten är att beloppet skall beskriva den tänkbara storleksklassen för den avgift som tas ut till staten så att avgiften är skälig för kunderna samtidigt som den täcker de utgifter som arvodena till vigselförrättaren och den som registrerar partnerskapet medför.

3. Ikraftträdande

De föreslagna lagarna jämte förordningarna av statsrådet avses träda i kraft samtidigt cirka tre månader efter det att lagarna har antagits och blivit stadfästa.

4. Lagstiftningsordning

I 10 § 1 mom. i grundlagen sägs att vars och ens privatliv är tryggt och att närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Frågor som det med tanke på bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna är viktigt att reglera på lagnivå har enligt riksdagens grundlagsutskott ansetts vara åtminstone ändamålet med registreringen av uppgifterna, innehållet i de personuppgifter som registreras, vilket ändamål dessa uppgifter får användas till, hur de får utlämnas, hur länge uppgifterna skall förvaras samt den registrerades rättsskydd. Utskottet har vidare ansett det vara viktigt att regleringen av dem är tillräckligt omfattande och detaljerad på lagnivå. Utskottet har dess-

utom konstaterat att kravet på bestämmelser i lag också gäller möjligheten att överlåta uppgifter via en teknisk anslutning.

I den föreslagna lagen om vissa personregister vid magistraterna preciseras bestämmelserna om den registeransvarige och registrens användningsändamål samt överförs alla bestämmelser om de uppgifter som skall införas i registren till lagnivå. För närvarande finns vissa av dem i förordningar. Enligt 2 § 1 mom. i den föreslagna lagen är magistraterna registeransvariga och enligt 2 § 2 mom. skall den myndighet som ansvarar för att registren fungerar tekniskt anges genom förordning av statsrådet.

I 3 § föreslås bestämmelser om uppgifternas offentlighet och utlämnande av uppgifter. I 3 § 3 mom. föreslås en bestämmelse om möjligheten att lämna ut uppgifter via en teknisk anslutning och om på vilket villkor tillstånd att ta del av uppgifterna via en teknisk anslutning kan beviljas. Enligt samma lagrum skall den magistrat som utses genom beslut av inrikesministeriet kunna bevilja tillstånd för utlämnande av uppgifterna.

I 4 och 7 § föreslås bestämmelser om registrens användningsändamål och i 5 och 8 § föreslås bestämmelser om vilka uppgifter som skall införas i registren. I 11 § bestäms om förvaring av uppgifterna.

I 81 § 2 mom. i grundlagen sägs att bestämmelser om avgifter samt de allmänna grunderna för storleken av avgifter för de statliga myndigheternas tjänsteåtgärder, tjänster och övriga verksamhet utfärdas genom lag. Enligt den föreslagna 16 a § i äktenskapslagen skall avgifter inte tas ut för prövning av hinder mot äktenskap, vigsel eller de intyg som utfärdas om dessa. Avgifter och ersättningar skall dock kunna tas ut för vigsel, om vigselförrättaren och de förlovade har kommit överens om att vigseln skall förrättas vid någon annan tidpunkt än under ämbetsverkets öppettid eller någon annanstans än på vigselförrättarens tjänsteställe. Enligt den föreslagna paragrafen skall avgifternas storlek anges genom förordning av statsrådet i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten. Det föreslås att en motsvarande bestämmelse om registrerade partnerskap fogas till 5 a § i lagen om registrerat partnerskap.

Med stöd av vad som anförts ovan kan det anses att de föreslagna lagarna kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om vissa personregister vid magistraterna**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på de riksomfattande personregister som nämns i denna lag och som magistraterna för med hjälp av automatisk databehandling.

Om inte något annat bestäms i denna lag, tillämpas i fråga om sekretess och utlämnande av registeruppgifter och tillhörande handlingar lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och i fråga om annan behandling av personuppgifter personuppgiftslagen (523/1999).

2 §

Myndigheter

Register som avses i denna lag förs av magistraterna gemensamt. Varje magistrat ansvarar för de uppgifter som den infört i registren.

Den myndighet som ansvarar för att registren fungerar tekniskt anges genom förordning av statsrådet. I fråga om denna myndighet gäller i tillämpliga delar vad som i 32 § i personuppgiftslagen föreskrivs om den regis-

teransvarige.

3 §

Uppgifternas offentlighet och utlämnande av uppgifter

Uppgifterna i registren är offentliga. I fråga om utlämnande av registeruppgifter tillämpas 16 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Var och en har dock rätt att få en kopia eller en utskrift av de uppgifter om en viss person som införts i registret.

Till den som behöver ta del av registreringshandlingar för att bevaka sina intressen och rättigheter eller fullgöra sina skyldigheter kan uppgifter lämnas ut utan hinder av vad som i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet föreskrivs om sekretessbelagda uppgifter och begränsningar i fråga om rätten att ta del av uppgifter.

En statlig eller kommunal myndighet, en sammanslutning eller en näringsidkare som i sin verksamhet fortgående behöver registeruppgifter för godtagbara ändamål kan av en magistrat som utses genom inrikesministeriets beslut få tillstånd att ta del av uppgifterna via en teknisk anslutning. Innan tillstånd beviljas skall sökanden lägga fram en utredning om att uppgifterna skyddas på ett ändamålsenligt sätt. Vid behandlingen av uppgifterna i registren skall bestämmelserna i personuppgiftslagen iakttas.

Personbeteckning får ges till påseende eller

utlämnas bara till den som förfogar eller kan förfoga över den med stöd av personuppgiftslagen eller någon annan lag. På handlingar som lämnas ut ur ett register och som behövs för att en person skall kunna göra sina rättigheter gällande eller fullgöra sina skyldigheter får personbeteckningen dock antecknas för identifiering av personen i fråga.

2 kap.

Registret över äktenskapsförordsärenden

4 §

Användningsändamål för registret över äktenskapsförordsärenden

I registret över äktenskapsförordsärenden införs uppgifter ur följande handlingar enligt äktenskapslagen (234/1929):

- 1) anmälningar enligt 35 § 4 mom. om att giftorätten har uteslutits,
- 2) äktenskapsförord enligt 43 § 1 mom.,
- 3) avvitringshandlingar enligt 104 § 2 mom. samt
- 4) avtal enligt 135 § 2 och 3 mom.

Registret förs för sättande i kraft av rättsverkningarna i anslutning till inlämnande för registrering och registrering av de handlingar som avses 1 mom. samt för offentliggörande av uppgifterna.

5 §

Uppgifter som införs i registret över äktenskapsförordsärenden

I registret införs

- 1) makarnas namn och personbeteckningar eller, om personbeteckning saknas, födelse-
tid,
- 2) makarnas hemkommuner eller de stater
där de är bosatta,
- 3) dag för ingående av äktenskap,
- 4) handlingens art och datum för upprät-
tande av handlingen,
- 5) dag för mottagande av anmälan samt
- 6) magistratens namn, dag för registrering
av handlingen och identifieringsuppgifter för
ärendet.

I registret införs dessutom de uppgifter som

ur befolkningsdatasystemet framgår om da-
gen för upplösning av äktenskap och orsaken
till upplösningen samt ändring av en makes
eller makas namn.

6 §

Förutsättningar för registrering av äkten- skapsförordsärenden

Anmälan om registrering av handlingar
skall göras skriftligen hos magistraten. An-
mälan kan göras av en make eller maka eller
en förlovad. När det gäller avvitringshand-
lingar kan anmälan också göras av arvingar-
na. Till anmälan skall bifogas den handling
som avses i anmälan i original, om det är frå-
ga om en handling som skall registreras.

3 kap.

Registret över gåvoärenden

7 §

Användningsändamål för registret över gå- voärenden

I registret över gåvoärenden införs i 6 § i
lagen om gåvoutfästelser (625/1947) avsedda
anmälningar om gåvor av lös egendom.

Registret förs för sättande i kraft av rätts-
verkningarna i anslutning till inlämnande för
registrering av de anmälningar som avses i 1
mom. samt för offentliggörande av uppgif-
terna.

8 §

Uppgifter som införs i registret över gåvo- ärenden

I registret införs

- 1) gåvogivarens namn och personbeteck-
ning eller, om den saknas, gåvogivarens fö-
delsetid,
- 2) gåvotagarens namn och personbeteck-
ning eller, om den saknas, gåvotagarens fö-
delsetid,
- 3) gåvogivarens hemkommun eller den stat
där gåvogivaren är bosatt,
- 4) föremålet för gåvan,
- 5) tidpunkten för gåvan,

6) dag för mottagande av anmälan samt
7) magistratens namn, dag för registrering ur anmälan och identifieringsuppgifter för ärendet.

I registret införs dessutom de uppgifter som ur befolkningsdatasystemet framgår om ändring av gåvogivarens eller gåvotagarens namn.

9 §

*Förutsättningar för registrering av gåvo-
ärenden*

Gåvogivaren eller gåvotagaren kan anmäla gåvor skriftligen till magistraten. I anmälan skall anges de uppgifter som avses i 8 § 1 mom. 1—5 punkten.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

10 §

Magistratens rätt att få uppgifter

Utan hinder av bestämmelserna om sekretessbelagda uppgifter har magistraten rätt att för kontroll och uppdatering av registeruppgifter ta del av de uppgifter som ur befolkningsdatasystemet framgår om personernas namn, namnändringar, personbeteckningar, hemkommun, den stat där de är bosatta samt om ingående och upplösning av äktenskap.

11 §

Förvaring av registeruppgifter

De uppgifter som införts i registren kan förvaras varaktigt.

Om det är nödvändigt för att trygga rättigheterna för en registrerad, någon annan part eller den registeransvarige, skall uppgifter som konstaterats vara felaktiga förses med en anteckning om att de är felaktiga och förvaras. Sådana uppgifter får användas endast i syfte att trygga rättigheterna för den registre-

rade, någon annan part eller den registeransvarige.

12 §

Ändringsökande

Ändring i beslut som magistraten meddelat med stöd av denna lag söks hos förvaltningsdomstolen så som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

13 §

Avgifter

För magistratens prestationer uttas avgifter enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

14 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om registreringsförfarandet och de förfaranden som skall iaktas inom informationstjänsten.

15 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 200 .

16 §

Övergångsbestämmelser

Ärenden som gäller rättelse av uppgifter som registrerats av tingsrätten och som väckts före den 1 mars 2003 behandlas av magistraten i Tavastehus.

Sådana tillstånd att ta del av registeruppgifter via en teknisk anslutning som beviljats före lagens ikraftträdande gäller ett år efter ikraftträdandet.

Bestämmelserna om förutsättningarna för utlämnande av handlingar i denna lag tillämpas också på sådana handlingar i anslutning till registrering av äktenskapsförordsärenden

och gåvoärenden som tingsrätten tagit emot. lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser
På de ärenden som är anhängiga när denna _____ som gäller vid ikraftträdandet.

2.

Lag**om ändring av äktenskapslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i äktenskapslagen av den 13 juni 1929 (234/1929) 105 och 105 a §, sådana de lyder i lag 929/2002,

ändras 35 § 4 mom., 43 §, 104 § 2 mom., 107 § samt 135 § 2 mom., sådana de lyder, 35 § 4 mom., 43 § och 104 § 2 mom. i nämnda lag 929/2002, 107 § i lag 411/1987 och 135 § 2 mom. i lag 1226/2001, samt

fogas till lagen en ny 16 a § som följer:

16 a §

För hindersprövning och vigsel som har förrättats av en statlig myndighet och för intyg i anslutning därtill uttas inte någon avgift. För förrättande av borgerlig vigsel kan dock tas ut en avgift och ersättning, om vigselförrättaren och de förlovade har kommit överens om att vigseln skall förrättas vid någon annan tidpunkt än under den öppettid som nämns i 1 § i förordningen om öppethållandet av statens ämbetsverk (332/1994) eller någon annanstans än i vigselförrättarens ämbetslokal. Avgiftens och ersättningens storlek anges genom förordning av statsrådet i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

35 §

Har en makes egendom avträtts till konkurs, kan den andra maken utesluta vardera makens giftorätt genom att inom ett år efter konkursens början anmäla detta till magistraten så som föreskrivs i lagen om vissa personregister vid magistraterna (/).

43 §

Ett äktenskapsförord skall ges in till magistraten för registrering så som föreskrivs i lagen om vissa personregister vid magistraterna.

Om avtalsparterna i ett äktenskapsförord meddelat att lös egendom givits som gåva, tillämpas dessutom vad som föreskrivs om

registrering av gåvor som avses i 6 § i lagen om gåvoutfästelser (625/1947).

104 §

För att en make som fått egendom genom avvitrning som avses i 1 mom. eller dennes arvingar skall kunna få skydd mot återvinningsanspråk från den andra makens borgenärer vid konkurs eller utsökning skall avvitringshandlingen ges in till magistraten för registrering så som föreskrivs i lagen om vissa personregister vid magistraterna.

107 §

Har ingendera av makarna giftorätt i den andras egendom, skall vid avskiljande av egendom i tillämpliga delar iaktas 89, 98, 101, 102, 103 b, 104 och 106 §.

135 §

Ett avtal genom vilket makarna har förordnat att en främmande stats lag skall tillämpas på förmögenhetsförhållandena dem emellan kan inte åberopas mot makes borgenär i det fall att makarna är bosatta eller har hemvist i Finland, om inte avtalet har lämnats in för registrering till magistraten så som föreskrivs i lagen om vissa personregister vid magistraterna.

Denna lag träder i kraft den 200 .

På de ärenden som är anhängiga vid magistraterna när denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

3.**Lag****om ändring av lagen om registrerat partnerskap**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen av den 9 november 2001 om registrerat partnerskap (950/2001) en ny 5 a §
som följer:

5 a §

Avgifter tas inte ut för prövning av hinder mot registrering av ett partnerskap eller för registrering av ett partnerskap eller för intyg i anslutning till dessa. Avgift och ersättning kan dock tas ut för registrering av ett partnerskap, om parterna i partnerskapet och registermyndigheten har kommit överens om att registrering enligt 5 § skall förrättas vid någon annan tidpunkt än under den öppettid

som nämns i 1 § i förordningen om öppethållandet av statens ämbetsverk (332/1994) eller någon annanstans än i registermyndighetens ämbetslokal. Avgiftens och ersättningens storlek anges genom förordning av statsrådet i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Denna lag träder i kraft den 200 .

4.**Lag****om ändring av lagen om gåvoutfästelser**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 31 juli 1947 om gåvoutfästelser (625/1947) 6 a §, sådan den lyder i lag 928/2002, samt
ändras 6 §, sådan den lyder i nämnda lag 928/2002, som följer:

6 §

Ger någon lös egendom till sin make, till en släkting i rätt upp- eller nedstigande led eller dennes make eller till någon som står honom särskilt nära och med vilken han bor i gemensamt hushåll, skall anmälan om gåvan göras hos magistraten så som föreskrivs i lagen om vissa personregister vid magistraterna (/) för att gåvotagaren skall kunna få skydd mot återvinningsanspråk från givarens borgenärer vid konkurs eller utsökning. Detta gäller likväl inte sedvanliga gåvor som inte står i missförhållande till givarens ekonomis-

ka ställning.

—————

Denna lag träder i kraft den 200 .
På de ärenden som är anhängiga vid magistraterna när denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.
Genom denna lag upphävs förordningen av den 26 april 1991 om registrering och kungörelse av gåvor (769/1991) jämte ändringar.

5.

Lag**om ändring av 64 § i lagen om förmyndarverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 1 april 1999 om förmyndarverksamhet (442/1999) 64 § 2 mom. och
fogas till 64 § ett nytt 5 mom. som följer:

64 §

Förmyndarmyndigheten svarar för uppdateringen av registret med avseende på de intressebevakaruppdrag som den utövar tillsyn över. Rättelse av en uppgift i registret skall yrkas hos den förmyndarmyndighet som utövar tillsyn över den berörda intressebevakarens uppdrag.

Förmyndarmyndigheten beslutar om utlämnande av uppgifter ur registret. En statlig eller kommunal myndighet, en sammanslut-

ning eller en näringsidkare som i sin verksamhet fortgående behöver registeruppgifter för godtagbara ändamål kan dock av befolkningsregistercentralen få tillstånd att ta del av uppgifterna via en teknisk anslutning. Innan tillstånd beviljas skall sökanden lägga fram en utredning om att uppgifterna skyddas på ett ändamålsenligt sätt. Vid behandlingen av uppgifterna i registret skall bestämmelserna i personuppgiftslagen (523/1999) iakttas.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Helsingfors den 16 juni 2004

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Johannes Koskinen*

2.

Lag**om ändring av äktenskapslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i äktenskapslagen av den 13 juni 1929 (234/1929) 105 och 105 a §, sådana de lyder i lag 929/2002,
ändras 35 § 4 mom., 43 §, 104 § 2 mom., 107 § samt 135 § 2 mom., sådana de lyder, 35 § 4 mom., 43 § och 104 § 2 mom. i nämnd lag 929/2002, 107 § i lag 411/1987 och 135 § 2 mom. i lag 1226/2001, samt
fogas till lagen en ny 16 a § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

16 a §

För hindersprövning och vigsel som har förrättats av en statlig myndighet och för intyg i anslutning därtill uttas inte någon avgift. För förrättande av borgerlig vigsel kan dock tas ut en avgift och ersättning, om vigselförrättaren och de förlovade har kommit överens om att vigseln skall förrättas vid någon annan tidpunkt än under den öppettid som nämns i 1 § i förordningen om öppethållandet av statens ämbetsverk (332/1994) eller någon annanstans än i vigselförrättarens ämbetslokal. Avgiftens och ersättningens storlek anges genom förordning av statsrådet i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

35 §

Har en makes egendom avträtts till konkurs, kan den andra maken utesluta vardera makens giftorätt genom att inom ett år efter konkursens början anmäla detta *skriftligen* till magistraten. Magistraten skall registrera anmälan om att giftorätten har uteslutits.

Har en makes egendom avträtts till konkurs, kan den andra maken utesluta vardera makens giftorätt genom att inom ett år efter konkursens början anmäla detta till magistraten *så som föreskrivs i lagen om vissa personregister vid magistraterna (/)*.

43 §

Ett äktenskapsförord skall ges in till magistraten för registrering.

43 §

Ett äktenskapsförord skall ges in till magistraten för registrering *så som föreskrivs i lagen om vissa personregister vid magistraterna*.

Magistraten skall registrera äktenskapsförordet, om inte annat följer av 44 § 2 mom.

Om avtalsparterna i ett äktenskapsförord meddelat att lös egendom givits som gåva, tillämpas dessutom vad som föreskrivs om registrering *och kungörelse* av gåvor som avses i 6 § lagen om gåvoutfästelser (625/1947).

Om avtalsparterna i ett äktenskapsförord meddelat att lös egendom givits som gåva, tillämpas dessutom vad som föreskrivs om registrering av gåvor som avses i 6 § i lagen om gåvoutfästelser (625/1947).

104 §

För att en make som fått egendom genom avvittring som avses i 1 mom. eller dennes arvingar skall kunna få skydd mot återvinningsanspråk från den andra makens borgenärer vid konkurs eller utsökning skall avvittringshandlingen ges in till magistraten för registrering.

För att en make som fått egendom genom avvittring som avses i 1 mom. eller dennes arvingar skall kunna få skydd mot återvinningsanspråk från den andra makens borgenärer vid konkurs eller utsökning skall avvittringshandlingen ges in till magistraten för registrering *så som föreskrivs i lagen om vissa personregister vid magistraterna.*

105 §

Magistraten skall tillställa rättsregistercentralen en anmälan om handlingar som magistraten registrerat med stöd av denna lag.

(upphävs) 105 §

105 a §

Rättsregistercentralen för ett register över äktenskapsförordsärenden, i vilket centralen registrerar de uppgifter som framgår av magistratens anmälan samt uppgift om vilken dag anmälan togs emot och vilken magistrat det är fråga om. I registret införs också de uppgifter som av befolkningsdata-systemet framgår om upplösning av äktenskap eller ändring av makes namn. Avsikten med registerföringen är att göra uppgifterna offentliga. Var och en har rätt att få intyg över uppgifterna i registret.

(upphävs) 105 a §

En statlig eller kommunal myndighet, en sammanslutning eller en näringsidkare som i sin verksamhet fortgående behöver uppgifter ur registret för godtagbara ändamål kan av rättsregistercentralen få tillstånd att ta del av uppgifterna via en teknisk anslutning. Vid behandlingen av uppgifterna skall bestämmelserna i personuppgiftslagen (523/1999) iakttas.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

107 §

Har ingendera maken giftorätt i den andras egendom, skall vid avskiljande av egendom i tillämpliga delar iakttas 89, 98, 101, 102, 103 b, 104, 105 och 106 §§.

107 §

Har ingendera av makarna giftorätt i den andras egendom, skall vid avskiljande av egendom i tillämpliga delar iakttas 89, 98, 101, 102, 103 b, 104 och 106 §.

135 §

Ett avtal genom vilket makarna har förordnat att en främmande stats lag skall tillämpas på förmögenhetsförhållandena dem emellan kan inte åberopas mot makes borgenär i det fall att makarna är bosatta eller har hemvist i Finland, om inte avtalet har lämnats in för registrering så som föreskrivs i 43 §.

Ett avtal genom vilket makarna har förordnat att en främmande stats lag skall tillämpas på förmögenhetsförhållandena dem emellan kan inte åberopas mot makes borgenär i det fall att makarna är bosatta eller har hemvist i Finland, om inte avtalet har lämnats in för registrering till magistraten så som föreskrivs i *lagen om vissa personregister vid magistraterna*.

Denna lag träder i kraft den 200 .

På de ärenden som är anhängiga vid magistraterna när denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

4.

Lag

om ändring av lagen om gåvoutfästelser

I enlighet med riksdagens beslut
 upphävs i lagen av den 31 juli 1947 om gåvoutfästelser (625/1947) 6 a §, sådan den lyder i lag 928/2002, samt
 ändras 6 §, sådan den lyder i nämnda lag 928/2002, som följer:

Gällande lydelse

6 §

Ger någon lös egendom till sin make, till en släkting i rätt upp- eller nedstigande led eller dennes make eller till någon som står honom särskilt nära och med vilken han bor i gemensamt hushåll, skall *skriftlig* anmälan om gåvan göras hos magistraten för att gåvotagaren skall kunna få skydd mot återvinningsanspråk från givarens borgenärer vid konkurs eller utsökning. Av *anmälan skall framgå gåvogivaren och gåvotagaren samt föremålet och tidpunkten för gåvan*. Detta gäller likväl inte sedvanliga gåvor som inte står i missförhållande till givarens ekonomiska ställning.

Magistraten skall utan dröjsmål sända gåvoanmälningarna till rättsregistercentralen, som registrerar de uppgifter som enligt 1 mom. särskilt skall anges i anmälan samt uppgift om vilken dag anmälan togs emot och vilken magistrat det är fråga om.

När en gåva registrerats, publicerar rättsregistercentralen en kungörelse om gåvan. Närmare bestämmelser om det förfarande som skall iakttas vid kungörelsen meddelas genom förordning av statsrådet.

6 a §

Avsikten med registerföringen enligt 6 § är att göra uppgifter om gåvor mellan närstående personer offentliga.

En statlig eller kommunal myndighet, en sammanslutning eller en näringsidkare som i sin verksamhet fortgående behöver uppgifter ur registret för godtagbara ändamål kan av rättsregistercentralen få tillstånd att ta del av uppgifterna via en teknisk anslutning. Vid behandlingen av uppgifterna skall be-

Föreslagen lydelse

6 §

Ger någon lös egendom till sin make, till en släkting i rätt upp- eller nedstigande led eller dennes make eller till någon som står honom särskilt nära och med vilken han bor i gemensamt hushåll, skall anmälan om gåvan göras hos magistraten *så som föreskrivs i lagen om vissa personregister vid magistraterna (/)* för att gåvotagaren skall kunna få skydd mot återvinningsanspråk från givarens borgenärer vid konkurs eller utsökning. Detta gäller likväl inte sedvanliga gåvor som inte står i missförhållande till givarens ekonomiska ställning.

6 a §

(upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*stämmelserna i personuppgiftslagen
(523/1999) iakttas.*

*Denna lag träder i kraft den 200 .
På de ärenden som är anhängiga vid ma-
gistraterna när denna lag träder i kraft till-
lämpas de bestämmelser som gäller vid
ikraftträdandet.
Genom denna lag upphävs förordningen
av den 26 april 1991 om registrering och
kungörelse av gåvor (769/1991) jämte änd-
ringar.*

5.

Lag**om ändring av 64 § i lagen om förmyndarverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 1 april 1999 om förmyndarverksamhet (442/1999) 64 § 2 mom. och
fogas till 64 § ett nytt 5 mom. som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

64 §

Förmyndarmyndigheten svarar för uppdateringen av registret med avseende på de intressebevakaruppdrag som den utövar tillsyn över. *Förmyndarmyndigheten beslutar om utlämnande av uppgifter ur registret.* Rättelse av en uppgift i registret skall yrkas hos den förmyndarmyndighet som utövar tillsyn över den berörda intressebevakarens uppdrag.

Förmyndarmyndigheten svarar för uppdateringen av registret med avseende på de intressebevakaruppdrag som den utövar tillsyn över. Rättelse av en uppgift i registret skall yrkas hos den förmyndarmyndighet som utövar tillsyn över den berörda intressebevakarens uppdrag.

Förmyndarmyndigheten beslutar om utlämnande av uppgifter ur registret. En statlig eller kommunal myndighet, en sammanlutning eller en näringsidkare som i sin verksamhet fortgående behöver registeruppgifter för godtagbara ändamål kan dock av befolkningsregistercentralen få tillstånd att ta del av uppgifterna via en teknisk anslutning. Innan tillstånd beviljas skall sökanden lägga fram en utredning om att uppgifterna skyddas på ett ändamålsenligt sätt. Vid behandlingen av uppgifterna i registret skall bestämmelserna i personuppgiftslagen (523/1999) iakttas.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Förordningsutkast

Statsrådets förordning

om vissa personregister vid magistraterna

I enlighet med statsrådets beslut, fattat på föredragning från inrikesministeriet, föreskrivs med stöd av 2 § 2 mom. i lagen av den 200 om vissa personregister vid magistraterna (/200):

1 §
Länsstyrelsen i Östra Finlands län är den myndighet enligt 2 § 2 mom. i lagen om vissa personregister vid magistraterna (/) som ansvarar för att registren fungerar tekniskt.

2 §
Denna förordning träder i kraft den 200 .
Åtgärder som verkställigheten av denna förordning förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

Statsrådets förordning

om ändring av äktenskapsförordningen

I enlighet med statsrådets beslut, fattat på föredragning från justitieministeriet, *upphävs* i äktenskapsförordningen av den 6 november 1987 (820/1987) 14 och 15 §, sådana de lyder i förordning 147/2003, och *ändras* 16 § 1 mom., sådant det lyder i förordning 134/1997, som följer:

16 §

För borgerlig vigsel uttas 200 euro som en avgift till staten, om vigseln enligt överenskommelse mellan vigselförrättaren och de förlovade förrättas vid någon annan tidpunkt än under den öppettid som nämns i 1 § i förordningen om öppethållandet av statens ämbetsverk (332/1994). Om vigseln förrättas någon annanstans än i vigselförrättarens äm-

betslokal, uttas till staten en ersättning för resekostnaderna.

Denna förordning träder i kraft den 200 .
Åtgärder som verkställigheten av denna förordning förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

Statsrådets förordning

om ändring av 6 § i förordningen om registrerat partnerskap

I enlighet med statsrådets beslut, fattat på föredragning från justitieministeriet, *ändras* i förordningen av den 21 februari 2002 om registrerat partnerskap (141/2002) 6 § som följer:

6 §
Bestämmelserna i 6 a, 8, 10 och 11 § samt 16 § 1 mom. i äktenskapsförordningen tillämpas också på registrering av partnerskap.

Denna förordning träder i kraft den 200 .